

Nr 101

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; given Stockholms slott den 7 april 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, lämna riksdagen redogörelse för Nordiska rådets nionde session i Köpenhamn den 18—24 februari 1961.

GUSTAF ADOLF

Östen Undén

Utdrag ur protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet i Stockholm den 7 april 1961.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför ministern för utrikes ärendena följande.

Nordiska rådets nionde session ägde rum i Köpenhamn den 18—24 februari 1961. Vid denna session antog rådet 14 rekommendationer, riktade till regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge.

Nordiska rådets svenska delegation har överlämnat en till Konungen ställd skrivelse, jämte bilaga, dagtecknad den 23 mars 1961, med redogörelse för rådets nionde session. Denna redogörelse torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte delgiva riksdagen den sålunda avgivna redogörelsen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att skrivelse, av den lydelse bilaga 1 till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Ulf Norström

Till KONUNGEN

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade redogörelse för rådets nionde session i Köpenhamn den 18—24 februari 1961 jämte en bilaga.

Stockholm den 23 mars 1961

Underdånigst

För Nordiska rådets svenska delegation

BERTIL OHLIN

*Gustaf Petré*n

Redogörelse
från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets nionde
session i Köpenhamn den 18—24 februari 1961

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Tage Erlander,
ministern för utrikes ärendena Östen Undén,
statsrådet och chefen för socialdepartementet Torsten Nilsson,
statsrådet och chefen för finansdepartementet Gunnar Sträng,
statsrådet Ulla Lindström,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Herman Kling,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Gösta Skoglund,
statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet Ragnar Edenman,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Gösta Netzén,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Rune Johansson

och följande *valda medlemmar*:

småbrukare Arvid Andersson i Ryggestad,
redaktör Birger Andersson,
lantbrukare, jur. kand. Leif Cassel,
fru Sigrid Ekendahl,
lantbrukare Lars Eliasson i Sundborn,
f. d. direktör Knut Ewerlöf,
chefredaktör Anselm Gillström,
metallarbetare Hans Gustafsson i Stockholm,
docent Gunnar Helén,
skogsarbetare Sigfrid Jonsson i Strömsund,
redaktör Birger Lundström,
professor Bertil Ohlin,
professor emeritus Hugo Osvald,
f. d. landshövding Rickard Sandler (18—23 februari 1961),
fru Ingrid Segerstedt Wiberg (24 februari 1961 såsom ersättare för herr
Sandler),
förste vice talman Axel Strand,
lantbrukare Sven Sundin.

Statsrådet Nilsson intog icke sin plats i rådet.

Delegationen biträdades av sin sekreterare hovrättsrådet Gustaf Petré, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president vid sessionen valdes förutvarande statsminister Erik Eriksen, Danmark, och till vice presidenter talman Karl-August Fagerholm, Finland, direktör Gísli Jónsson, Island, vice stortingspresident Nils Hønsvald, Norge, och professor Bertil Ohlin, Sverige.

Vid sessionen tillsattes fem utskott: juridiska utskottet (13 medlemmar), kulturutskottet (13 medlemmar), socialpolitiska utskottet (13 medlemmar), trafikutskottet (13 medlemmar) och ekonomiska utskottet (17 medlemmar).

De svenska valda medlemmarna fördelades på utskottet på följande sätt:

<i>Juridiska utskottet:</i>	herrar Andersson i Ryggestad, Helén, Sandler,
<i>Kulturutskottet:</i>	herrar Gillström, Jonsson i Strömsund, Osvald,
<i>Socialpolitiska utskottet:</i>	herr Birger Andersson, fru Ekendahl, herr Sundin,
<i>Trafikutskottet:</i>	herrar Cassel, Gustafsson i Stockholm (förman), Lundström,
<i>Ekonomiska utskottet:</i>	herrar Eliasson i Sundborn, Ewerlöf, Ohlin, Strand (vice förman).

Regeringsrepresentanterna erhöilo en generell inbjudan att deltaga i utskottssammanträdena under sessionen, Av de svenska regeringsrepresentanterna deltago statsrådet Kling i juridiska utskottet, statsrådet Edenman i kulturutskottet, statsråden Skoglund och Johansson i trafikutskottet och statsminister Erlander samt statsråden Lange, Lindström och Netzén i ekonomiska utskottet.

II. Behandlade saker

De saker (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnas ärendena saker), som rådet hade att behandla vid denna session, uppdelades på saklistan i fyra olika grupper, avseende en medlemsförslag — såväl till tidigare session väckta men uppskjutna som till nionde sessionen väckta — (s. k. A-saker), en regeringsförslag (s. k. B-saker), en berättelser (s. k. C-saker) och en meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stadgan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationer.

mentationerna (s. k. D-saker). Från föregående session kvarstodo tolv uppskjutna A-saker. Till nionde sessionen hade väckts 17 nya medlemsförslag. Regeringsförslagen voro två till antalet. Sammanlagt nio berättelser överlämnades av regeringarna till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, Nordiska samfärdselkommittén samt Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 90 D-saker.

Enligt § 22 arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Rapporten utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avd. III nedan. Efter debattens slut lades rapporten till handlingarna. Vidare hade rådets ekonomiska, juridiska och socialpolitiska niomannakommittéer avgivit rapporter rörande sitt arbete. Tillika förelåg en rapport från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt. Också dessa fyra rapporter lades till handlingarna.

Fem A-saker och 43 D-saker beslöt rådet företaga till avgörande utan utskottsbehandling. Vidare handläggning av de nämnda A-sakerna uppsköts till nästa ordinarie session. D-sakerna lades till handlingarna, varvid rådet beträffande några saker förklarade sig anse spörsmålen för rådets del slutbehandlade (se härom närmare nedan under F.), medan för övrigas vidkommande rådet förklarade sig vänta nya meddelanden till nästa ordinarie session.

Vid sessionen antogs 14 rekommendationer till regeringarna; en förteckning över dessa har fogats till denna redogörelse (se Bilaga). Rekommendationerna blevo utom i ett fall antagna enhälligt av samtliga i omröstningen deltagande. Ett framlagt rekommendationsförslag förkastades. Av tidigare rekommendationer avskrevs i allt 18 helt och tre delvis som slutbehandlade för rådets del.

Behandlingen av sammanlagt 13 förslag uppsköts till nästa ordinarie session.

A. Saker behandlade av juridiska utskottet

1. Lagstiftningssamarbetet

Till sessionen hade uppskjutits ett vid sjunde sessionen år 1959 av bl. a. numera landshövdingen Olov Rylander väckt tilläggsförslag om formerna för det nordiska lagstiftningssamarbetet. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att närmare undersöka, hur det nordiska lagstiftningsarbetet mest effektivt kunde organiseras, samt att därefter förelägga rådet för yttrande det förslag, som kunde ha framkommit vid regeringarnas undersökningar.

I sitt utlåtande över tilläggsförslaget konstaterade rådets juridiska niomannakommitté att, sedan förslaget väckts, inom justitiedepartementen/mi-

nisterierna i de olika länderna vissa organisatoriska åtgärder genomförts i syfte att skapa möjligheter för ett bättre tillgodoseende än tidigare av de krav, som det nordiska samarbetet på lagstiftningsområdet ställde på de för denna verksamhet ansvariga regeringsorganen. Bl. a. hade de nordiska justitieministrarna vid ett möte i november 1959 överenskommit om att i ettvarit justitiedepartement/ministerium utse en kontaktman med uppgift bl. a. att koordinera arbetet med nordiska lagstiftningsfrågor inom landet. Sådana kontaktmän hade också numera utsetts. Niomannakommittén hade lagt fram förslag om antagande av en rekommendation till regeringarna om att beträffande viktigare lagstiftningsförslag, som tillkommit eller kunna komma att utarbetas efter nordiskt samarbete, efterhöra rådets mening eller något dess organs, innan de nationella lagstiftande instanserna fatta beslut i saken.

Vid sakens behandling i rådets juridiska utskott deltog de fyra vid råds-mötet närvarande justitieministrarna från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Dessa lade i utskottet fram förslag om införande av en sådan ordning för handläggning av viktigare nordiska lagstiftningsförslag, att rådets möjligheter att följa lagstiftningssamarbetet inom Norden skulle förbättras. Enligt den tänkta ordningen skulle tillgå så att, då arbetet med ett nordiskt lagstiftningsärende fortskridit så långt, att inom departementet/ministeriet överblick vunnits över de med saken förenade rättsliga problemen, vederbörande lands ledamöter i juridiska niomannakommittén genom departementet/ministeriet orienterades om sakens läge. Utskottet uttryckte sin tillfredsställelse över detta förslag och ansåg, att rådet med tacksamhet borde motaga detta erbjudande från justitieministrarnas sida om ökad kontakt mellan dem och niomannakommittén samt träffa anordningar för den föreslagna ordningens realiserande. Det syntes utskottet lämpligt att avvakta erfarenheterna av denna, innan ytterligare åtgärder ifrågakommo. Likaså borde resultatet av rådspresidiets och statsministrarnas fortsatta överläggningar rörande regeringarnas ställande av förslag i rådet inväntas. Med hänsyn till dessa omständigheter och då enligt utskottets mening frågan om handläggningen av nordiska lagstiftningsärenden på departementsstadiet lösts tillfredsställande genom tillsättandet av kontaktmän, fann utskottet att rådet icke för närvarande borde i rekommendationsform uttala sig om lagstiftningssamarbetets organisation. På förslag av utskottet beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av det ovannämnda tilläggsförslaget. Under debatten i rådet berördes frågan om niomannakommittéernas ställning.

2. Namnrätt

Till sessionen hade herr Rylander jämte en annan rådsmedlem väckt ett medlemsförslag om samarbete beträffande namnrätten. De hemställde, att rådet skulle i en rekommendation till regeringarna uttala sig om i Danmark, Norge och Sverige föreliggande förslag till namnrättslig lagstiftning. Förslagsställarna pekade i sin motivering bl. a. på att lagreglerna på detta område kunde sägas sammanhänga med såväl familjerättens föreskrifter som

åtskilliga immaterialrättsliga stadganden samt att på båda dessa fält sedan gammalt ett omfattande nordiskt samarbete förekommit, varför det vore naturligt att även namnrätten toges upp på gemensam nordisk grund. Juridiska niomannakommittén, som förberett förslaget behandling i rådet, hade låtit uppgöra en översikt över de tre nationella namnrättskommittéernas förslag om förvärv av släktnamn vid födsel och genom äktenskap, nu gällande bestämmelser härom samt remissyttrandena över förslagen. I sitt utlåtande hade niomannakommittén — utan att själv taga ställning — återgivit de synpunkter som framkommit under kommitténs behandling av saken. För sin del fann juridiska utskottet att vad huvudprinciperna i namnrättslagstiftningen anginge under behandlingen i rådet olika synpunkter framkommit, vilka kunde tagas i beaktande vid den fortsatta behandlingen av lagförslagen inom regeringar och parlament. Då vidare rådets juridiska niomannakommitté skulle bliva i tillfälle att följa arbetet med genomförande av en ny namnlagstiftning i Norge och Sverige, ansåg utskottet anledning icke föreligga för rådet att antaga en rekommendation i ämnet utan föreslog att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Två av utskottets svenska medlemmar, herrar Sandler och Helén, anmälde i ett särskilt yttrande en särmening, i det de funne utskottets motivering icke giva tillfredsställande uttryck för medlemsförslagens tanke att vid en reformering av namnrätten berättigad hänsyn borde tagas till individens intressen och principen om könen likställdhet. Rådet biföll utskottets förslag.

3. Skadeståndsrätt

Ett av bl. a. herr Rylander till 1960 års session i Reykjavik väckt medlemsförslag om lagstiftning rörande det allmännas skadeståndsskyldighet hade uppkjutits till sessionen. I förslaget hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att genomföra en lagstiftning om det allmännas skadeståndsansvar för felaktiga åtgärder i enlighet med vissa av förslagsställarna angivna grundsatser. Stat och kommun borde i högre grad än enligt de föreliggande kommittéförslagen ansvara för skada föranledd av uppenbart felaktiga beslut, oavsett om s. k. culpa kunde visas ligga tjänsteman till last. Juridiska niomannakommittén, som tidigare visat viss sympati för en utvidgning av ansvaret i enlighet med förslagsställarnas tankegång, fann i sitt utlåtande — då denna väg ej syntes praktiskt framkomlig — nu lämpligast att rådet begränsade sig till att i en rekommendation mera allmänt uppmana regeringarna att arbeta vidare på en lagstiftning på området.

Juridiska utskottet konstaterade i sitt förslag med tillfredsställelse, att ett lagstiftningsarbete inletts på detta centrala område inom skadeståndsrätten. Utskottet måste emellertid fastslå, att ej heller vid denna session det befunnits praktiskt möjligt att få till stånd en lagstiftning med sådan inriktning som förslagsställarna åsyftat. I själva verket hade även niomannakommittén sett sig nödsakad att biträda den av regeringsrepresentanterna i rådet uttalade meningen att en lagstiftning på detta område borde

byggas på den s. k. culparegeln. Mot denna bakgrund ansåg utskottet rådet böra avvakta regeringarnas arbete med saken. På förslag av utskottet beslöt rådet därför uppskjuta saken till en senare session.

4. Associationsrätt och näringsrätt m. m.

Till sessionen hade uppskjutits ett medlemsförslag om likartad associationsrättslig lagstiftning, vilket herr Rylander väckt redan vid 1958 års session men som vid denna och efterföljande sessioner icke kunnat slutbehandlas. Frågan om nordisk etableringsfrihet hade under tiden blivit föremål för ingående undersökningar inom juridiska niomannakommittén, varvid också aktiebolagsrätten upptagits till granskning. Till en början beklagade kommittén, att de av justitieministrarna tillkallade sakkunniga rörande samarbete beträffande aktiebolagslagstiftningen ännu icke haft något sammanträde. Enligt niomannakommitténs mening brådskade denna angelägenhet, varför det av regeringarna igångsatta utredningsarbetet borde påskynas. Efter förnyade överväganden hade niomannakommittén funnit att medlemsförslaget nu borde färdigbehandlas i rådet med sikte på antagande av en rekommendation i fråga om aktiebolagsrätten, medan spörsmålen om gemensam lagstiftning beträffande andra associationsformer än aktiebolag kunde anstå tills vidare.

Juridiska utskottet delade i stort sett niomannakommitténs uppfattning men ansåg, att rådet borde rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för en gemensam lagstiftning på detta område i stället för att — såsom niomannakommittén föreslagit — rekommendera regeringarna att åvägabringa en dylik lagstiftning. Rådet följde juridiska utskottets förslag och uppmanade regeringarna i en rekommendation (nr 12) att med hänsyn till de till följd av de europeiska marknadsblocken ändrade ekonomiska och handelspolitiska förhållandena undersöka möjligheterna för dels att genomföra en mera gemensam nordisk lagstiftning beträffande aktiebolag, dels åvägabringa rättslig likställighet för nordiska medborgare med avseende å möjligheterna att vara stiftare, styrelsemedlem, direktör m. m. i aktiebolag.

I anslutning till regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1954 angående nordiska medborgares rätt att driva näring hade väckts ett tilläggsförslag, vari föreslås att regeringarna skulle öppna möjlighet för enskilda personer, som driva näring inom handel och hantverk, att fritt etablera sig på samma villkor som landets egna medborgare. Juridiska niomannakommittén, som förberett saken, föreslog — med stöd av ett omfattande utredningsmaterial — antagande av en rekommendation i enlighet med förslaget. Då saken kom upp i juridiska utskottet, fann detta att tilläggsförslaget berörde så vittgående principiella spörsmål att utskottet icke kunde på nuvarande tidpunkt taga någon ställning. I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet därför att uppskjuta vidare behandling av tilläggsförslaget till nästa session.

I ett till sessionen väckt medlemsförslag om kontroll av konkurrensbe-

gränsningar och monopol hemställdes, att rådet skulle rekommendera Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar att utreda, vilka ändringar som fordrades i den nationella lagstiftningen om konkurrensbegränsning och monopol på grund av ländernas anslutning till EFTA, samt att få till stånd ett nära samarbete mellan fackmyndigheterna på området. Medlemsförslaget hade blivit föremål för ett omfattande remissförfarande och yttranden hade inkommit från en rad intresserade myndigheter och organisationer i respektive land. I sitt utlåtande, som avgivits, innan ännu remissyttrandena inkommit, hade juridiska niomannakommittén uttalat att ett samarbete på monopolområdet måste antagas ligga i de nordiska ländernas intresse, enär ett gemensamt uppträdande borde kunna ge de nordiska ländernas synpunkter större vikt inom ramen för EFTA.

I sitt förslag till rådet fann juridiska utskottet — med hänsyn till det svaga stöd som medlemsförslaget erhållit från hörda myndigheter och näringsorganisationer vad anginge frågan om lagändringar — att det för närvarande icke kunde biträda denna del av förslaget. Däremot skulle det enligt utskottets mening vara önskvärt, att det sedan någon tid tillbaka upprättade informella samarbetet mellan respektive länders monopolmyndigheter vidareutvecklades, men utskottet ville icke giva uttryck för någon mening om huru detta samarbete mest praktiskt borde organiseras.

På grundval av dessa överväganden antog rådet — på juridiska utskottets förslag — en rekommendation (nr 14), vari hemställes till regeringarna att vidareutveckla det bestående samarbetet mellan fackmyndigheterna på konkurrensregleringens område i respektive länder.

5. Rätt att köpa fast egendom

Ett spörsmål, som tilldragit sig betydande uppmärksamhet före sessionens början, berördes i ett tilläggsförslag, väckt av riksbanksfullmäktige Emil Ahlkvist och herr Rylander, till meddelandena om rekommendation nr 3/1958 angående likställighet i fråga om förvärv av fast egendom och erhållande av lån för bostadsändamål. Dessa önskade att rådet skulle hemställa till Danmarks regering att ändra den gällande lagen om förvärv av fast egendom på sådant sätt, att de, som äro bosatta i andra nordiska länder, skulle jämsställas med i Danmark bosatta i fråga om rätt att förvärva fast egendom för bostadsändamål, eller i vart fall tillämpa reglerna på sådant sätt, att en dylik ordning komme till stånd. I ett utlåtande om tilläggsförslaget förklarade sig niomannakommittén vilja fasthålla vid de principer, som rådet givit uttryck åt i nyssnämnda rekommendation nr 3/1958. I denna hade regeringarna uppmanats att genomföra de nödvändiga ändringarna i lagstiftningen eller administrativ praxis för att skapa likställighet mellan nordiska medborgare med hänsyn till bl. a. rätten att förvärva fast egendom för bostadsändamål. Juridiska utskottet anslöt sig till niomannakommitténs mening och förutsatte att kommittén i fortsättningen skulle hålla sig orienterad om frågans vidare utveckling. I detta sammanhang påpekade utskottet att kommitténs medlemmar efter eget bedömande vid en passande

tidpunkt ånyo kunde väcka saken i rådet. I överensstämmelse med utskottets förslag beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av ifrågavarande tilläggförslag.

6. Straffrättsligt samarbete

Av den norska regeringens såsom koordinerande myndighet avlämnade meddelande om rekommendation nr 1/1955 angående nordisk lagstiftning rörande konfiskation framgick, att på regeringarnas initiativ översikter utarbetats över gällande konfiskationsbestämmelser i Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges lagstiftning. I meddelandet upplystes det vidare, att regeringarna tillsatt ett utskott med en representant för ettvar av de nordiska länderna med uppgift att förbereda nordiskt lagsamarbete på straffrättens område. Detta utskott angavs bl. a. skola undersöka spörsmålet om att åvägabringa större likhet inom konfiskationslagstiftningen.

I anledning härav fann juridiska utskottet att rådet kunde avskryva rekommendationen som för rådets del färdigbehandlad. Rådet beslöt också i överensstämmelse härmed.

7. Skatterättsliga frågor

Det sedan 1959 års session uppskjutna medlemsförslaget om samordning av vissa avdragsregler vid inkomstbeskattning, väckt av bl. a. herrar Ahlqvist och Rylander, hade under tiden sedan föregående session ytterligare utretts inom juridiska niomannakommittén, som kompletterat det utredningsmaterial, som kommittén framlagt till åttonde sessionen, med ytterligare redogörelser för vissa skattetekniska problem. Niomannakommittén föreslog antagandet av en rekommendation uppdelad på fyra punkter och av i stort sett samma innehåll som det förslag kommittén lagt fram till föregående session. Enligt kommitténs rekommendationsförslag borde regeringarna uppmanas att tillse att personer, som avsåge att taga arbete i annat nordiskt land, upplystes om skatteförhållandena i berörda land. Vidare borde regeringarna i Finland och Sverige uppmanas överväga införande av regler rörande schablonmässiga avdrag vid inkomstbeskattning av personer som under tillfällig vistelse i landet ha arbetsinkomst där. Regeringarna i Norge och Sverige borde rekommenderas avskaffa särbestämmelser rörande »klassefradrag» respektive »ortsavdrag» såvitt angår personer från annat nordiskt land som under tillfällig vistelse i landet ha arbetsinkomst där. Slutligen borde regeringarna i Finland och Sverige rekommenderas att undersöka möjligheterna att ge personer, som tillfälligt vistas där, samma rätt som personer med fast hemvist i landet äga att avdraga utgifter för försäkringspremier m. m. i samband med beskattning av arbetsinkomst.

Juridiska utskottet anslöt sig till niomannakommitténs mening och på dess förslag antog rådet en rekommendation (nr 11) av det innehåll som nyss angivits.

I ett till rådets sjunde session väckt medlemsförslag om i annat nordiskt land bosatta nordiska medborgares kyrkoskatt i vissa fall hemställ-

des, att rådet skulle rekommendera regeringarna att söka genomföra en ordning, varigenom grannlandskyrkor skulle få möjlighet att uppbära kyrkoskatt av inom sitt område fast boende skattepliktiga från annat nordiskt land som tillkännagåve, att de betraktade berörda kyrka som sin församlingskyrka. För att bereda juridiska niomannakommittén tillfälle att undersöka saken hade behandlingen av denna uppskjutits. Niomannakommitténs utlåtande förelåg nu. Av detta framgick att en i realiteten tillfredsställande lösning av detta spörsmål antingen redan vore genomförd eller skulle kunna genomföras utan lagändringar. Mot denna bakgrund kunde juridiska utskottet i sitt förslag till rådet konstatera, att redan inom ramen för existerande lagstiftning möjlighet funnes att nå det resultat som medlemsförslaget åsyftade. På utskottets förslag beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

8. Samefrågor

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 20/1956 angående samverkan på renskötselns område och rekommendation nr 5/1959 angående förbättring av samernas levnadsförhållanden behandlades av juridiska utskottet i ett sammanhang.

Beträffande den förra rekommendationen kunde utskottet konstatera att samtliga tre berörda länder nu vore beredda att tillsätta ett särskilt organ för nordisk samverkan i vad angår renskötsel frågor på sätt redan tidigare föreslagits av Finlands regering. Detta organ avsågs skola ägna sig åt frågor sammanhängande med renprodukternas marknadsförande, utveckling av renaveln, registrering av renmärken, renforskning och förbättring av renskötarbefolkningens sociala förhållanden. De önskemål som Nordiska samerådet uttalat om att få till stånd ett nordiskt organ för frågan om omsättning av renkött torde på detta sätt kunna tillgodoses. Om ett samarbete efter dessa linjer kunde etableras, ansåg utskottet huvudändamålet med rekommendation nr 20/1956 vara uppnått.

De mera vittsyftande spörsmål som rests i rekommendation nr 5/1959 rörande samernas ställning över huvud i det moderna samhället hade däremot under den tid, som förflutit efter rekommendationens antagande, icke tagits upp på nordiskt plan, men hithörande problem hade behandlats nationellt. Genom det utförda arbetet hade förutsättningar skapats för en senare nordisk behandling av frågan. Ställning till huru samarbetet på detta område mellan de olika ländernas myndigheter skulle utformas kunde utskottet icke taga. Det underströk emellertid i sitt förslag till rådet, att samernas eget samarbetsorgan, Nordiska samerådet, borde givas allt stöd i sitt betydelsefulla arbete. Bl. a. borde det komma i åtnjutande av ett begärt statsbidrag å 5 000 kronor. I debatten i rådet uttalades en förhoppning om att utskottets förslag skulle verksamt bidra till att samerådet fick det blygsamma statsanslag som ifrågasatts.

9. *Samarbete om juridisk forskning*

I rekommendationen nr 3/1959 angående nordiskt kriminologiskt forskningsråd hade rådet uppmanat regeringarna att upprätta ett sådant forskningsråd och att anvisa medel för att administrera detta organ. Av regeringarnas meddelanden i saken framgick, att justitieministrarna på sitt möte i Helsingfors i januari 1961 beslutat upprätta ett nordiskt samarbetsråd för kriminologi. Stadgar för samarbetsrådet hade antagits och dess fasta sekretariat hade beslutats skola förläggas till Norge. Regeringarna hade avtalat att utse sina medlemmar i rådet före den 1 november 1961. Erforderliga medel skulle ställas till rådets förfogande från och med den 1 januari 1962.

Även på ett annat område hade goda framsteg gjorts. Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 9/1959 angående nordiskt sjörättsinstitut kunde nämligen utläsas, att samtliga regeringar visat sig i princip positiva till upprättandet av ett nordiskt sjörättsinstitut med placering i Oslo. Juridiska utskottet framhöll att regeringarna nu borde skrida till handling och framskaffa de för sjörättsinstitutets drift nödvändiga medlen. Upprättandet av ett nordiskt sjörättsinstitut i Oslo kunde ske genom en utbyggnad av det därstädes redan belägna norska institutet. Enligt utskottets uppfattning borde under sådana omständigheter det nordiska institutet komma till stånd utan dröjsmål. Som riktpunkt angavs den 1 januari 1962.

10. *Övriga saker*

Den i anledning av rekommendation nr 7/1958 angående riktlinjer för administrationen av gemensamma institutioner tillsatta nordiska kommittén hade avgivit sitt betänkande (Nordisk udredningsserie 1960:2) kort före årsskiftet. Juridiska utskottet kunde därför nu med tillfredsställelse konstatera att ett utkast till bestämmelser för gemensamma nordiska institutioner förelåg. Utskottet uttalade sig för att regeringarna borde framlägga sin syn på detta utkast. Dessförinnan vore något ställningstagande från rådets sida ej påkallat.

B. *Saker behandlade av kulturutskottet*

1. *Samarbete beträffande högre utbildning och forskning*

En av de viktigaste frågor, som vid sessionen behandlades i kulturutskottet, var ett medlemsförslag om planering av samarbete i fråga om högre utbildning och forskning, från svensk sida biträtt av herr Osvald. Denna sak behandlades gemensamt med regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 12/1958 angående samarbete i fråga om utbyggnaden av universitet och högskolor. I medlemsförslaget, som var mycket vittsyftande, uppmanades rådet att rekommendera regeringarna dels att uppdraga åt Nordiska kulturkommissionen att i samråd med rådets kulturutskott till rådets tionde session framlägga ett program för de närmaste tre årens utbyggnad av de nordiska ländernas högre utbildningsanstalter och forskningsinstitut med fastställande av en prioritetslista för de olika förslagen, dels att till samma session framlägga förslag till upprättandet av en permanent nordisk och

nationell organisation med uppgift att planlägga en systematisk arbetsfördelning inom alla områden av nordisk forskning och vetenskaplig utbildning. I sin motivering till förslaget pekade förslagsställarna på hurusom vår tids krav på forskning och högre utbildning gjorde en snabb utveckling i riktning mot en forsknings- och utbildningsmässig enhet i Norden önskvärd. I förslaget redogjorde förslagsställarna också för de olika former, i vilka det ifrågavarande samarbetet för närvarande försiggick, samt för Nordiska rådets och för Nordiska kulturkommissionens verksamhet på detta område. Vidare påvisade de svårigheterna på området i vad gäller planläggningen av mera omfattande utbyggnadsuppgifter, vilkas lösning på nordisk basis vanligen kräver omfattande expertutredningar. En grundförutsättning för att få till stånd ett samarbete vore enligt förslaget att den nödvändiga administrativa apparaten för detta arbete tillskapades; denna förutsattes kunna sortera under kulturkommissionen. Ett dylikt nordiskt utredningsorgan minskade emellertid enligt förslagsställaren icke behovet av förstärkning av de enskilda ländernas resurser i ministerier och departement för de nordiska frågornas handläggning.

Kulturutskottet anslöt sig till de synpunkter, som lågo till grund för medlemsförslaget, och underströk i likhet med förslagsställarna sakens brådskande karaktär. Utskottet föreslog rådet att antaga en rekommendation i enlighet med förslagsställarnas önskemål. Vid sakens behandling i rådet föreslog herr Ohlin en mindre jämkning i rekommendationens ordalydelse, varigenom regeringarnas ansvar kom att starkare betonas. Rådet antog med bifall till vad herr Ohlin föreslagit en rekommendation (nr 10), vari regeringarna uppmanades att i samverkan med Nordiska kulturkommissionen och i samråd med kulturutskottet till rådets tionde session utarbeta ett program för de närmaste tre årens utbyggnad av samarbetet mellan de nordiska ländernas högre undervisnings- och forskningsinstitutioner och att överväga formen för ett permanent organ med uppgift att planlägga en systematisk arbetsfördelning inom nordisk undervisning och forskning. Samtidigt härmed beslöt rådet att anse rekommendationen nr 12/1958 angående samarbete om utbyggnaden av universitet och högskolor såsom färdigbehandlad för rådets del.

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 21/1959 angående samarbete i fråga om högre teknisk utbildning föranledde allenast ett uttalande av kulturutskottet, som uttryckte en förhoppning att det av Nordiska kulturkommissionens expertutskott framlagda förslaget om samarbete mellan de tekniska högskolorna, vilket tillstyrkts i nyssnämnda rekommendation, snarast möjligt skulle förverkligas.

Vid rådets föregående session i Reykjavik hade antagits en rekommendation, nr 7/1960, vari regeringarna uppmanades att förelägga rådet det förslag till högre nordisk hushållsutbildning, som en kommitté då höll på att utarbeta. Sedan kommittén avgivit sitt förslag — se Nordisk utredningsserie 1961: 1 — hade fru Ekendahl väckt ett tilläggsförslag med hemställan att regeringarna måtte genomföra det föreliggande förslaget med de ändringar, som remissbehandlingen kunde föranleda.

Förslaget från Nordiska kommittén för utredning av hushållsutbildning gick ut på att etablera en gemensam nordisk hushållsutbildning på vetenskaplig nivå. Utbildningen förutsattes skola organiseras genom att bestående eller eventuellt nyinrättade linjer vid universitet och andra högre läroanstalter i de olika länderna samordnades under ledning av en gemensam nordisk styrelse. Särskilda linjer skulle enligt förslaget upprättas för hushållsteknik, ekonomi, textillära och näringslära. Kulturutskottet uttryckte förhoppning om att saken skulle ingående behandlas vid det instundande undervisningsministermötet i Helsingfors den 20—22 mars 1961 samt att den beramade nordiska högskolan snart skulle komma till stånd. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 13) till regeringarna om genomförande av det föreliggande förslaget till högre nordisk hushållsutbildning med de ändringar, som remissbehandlingen av detsamma kunde föranleda.

2. Närings- och jordbruksforskning

Vid behandlingen av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 5/1957 angående samarbete på näringsforskningens område konstaterade kulturutskottet, att det sedan 1957 icke skett något i denna sak, säkerligen beroende på att detta forskningsområde vore svårt att avgränsa. Under sådana omständigheter syntes det utskottet rimligt att avskryva saken för rådets vidkommande. Därvid förutsatte utskottet att ett eventuellt närmare forskningsarbete i framtiden kunde tagas upp till diskussion i samband med hela frågan om samverkan inom högre utbildning och forskning (se ovan under 1; rekommendation nr 10/1961). I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet att betrakta saken såsom färdigbehandlad för dess del.

Vidare hade kulturutskottet till behandling regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 21/1957 angående förbättrat samarbete på jordbruksforskningens område och meddelanden om rekommendation nr 18/1959 angående samarbete i spörsmål om vattenvårdsforskning. I anslutning till de förra meddelandena hade herr Osvald väckt ett tilläggsförslag med hemställan, att rådet skulle rekommendera regeringarna att snarast undersöka möjligheterna för att upprätta en nordisk potatisförädlingsanstalt.

Av meddelandena framgick, att regeringarna inte ställt medel till förfogande särskilt för vattenvårdsforskning utan att saken anknutits till spörsmålet om nordiskt samarbete på jordbruksforskningens område över huvud. Vad angår denna senare fråga utvisade meddelandena, att Sveriges och Norges regeringar övervägde att anvisa medel till Nordiska jordbruksforskarens förening för att möjliggöra forskarutbyte, anordnandet av möten m. m. En viss del av de medel som i Sverige anslogs till jordbruksforskning avsågs dessutom komma att reserveras för jordbruksforskning med nordiska aspekter.

Kulturutskottet fann det rimligt att även de övriga nordiska länderna övervägde att ställa medel till förfogande för att främja det nordiska samarbetet på jordbruksforskningens område i enlighet med hittillsvarande riktlinjer. Vad anginge den rad av mera speciella projekt inom jordbruksforsk-

ningen i Norden, som rådet haft att behandla under de senaste åren, ansåg kulturutskottet att en diskussion rörande dessa förslag lämpligen kunde äga rum i samband med de fortsatta överväganden, som kunde föranledas av vad rådet komme att rekommendera angående samarbete om högre undervisning och forskning (se rekommendation nr 10/1961). Rekommendationen nr 18/1959 om samarbete i fråga om vattenvårdsforskning beslöt rådet på förslag av utskottet att anse såsom färdigbehandlad för rådets del.

Tilläggsförslaget om nordisk potatisförädlingsanstalt ansåg kulturutskottet sig icke kunna taga ställning till, förrän yttranden om förslaget förelägo från sakkunniga instanser i de enskilda länderna. På förslag av utskottet beslöt rådet uppskjuta behandlingen av tilläggsförslaget till nästa ordinarie session.

3. Nordisk folkakademi

Det i anledning av rekommendationen nr 18/1954 angående en nordisk folkakademi tillsatta expertutskottet hade framlagt sitt slutbetänkande i december 1960 (Nordisk udredningsserie 1961: 2). I ett tilläggsförslag till regeringarnas meddelanden härom hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att genomföra expertutskottets förslag till nordisk folkakademi. Detta förslag går ut på att tanken om en nordisk folkakademi försöksvis skulle realiseras i anknytning till nordiska folkhögskolan i Kungälv. Folkakademien skulle där ha möjlighet att förhyra nödvändiga lokaler, så snart folkhögskolans pågående utbyggnad genomförts. För folkakademins drift nödvändiga medel under en försöksperiod på 5 år skulle beviljas av regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Enligt förslaget skulle folkakademins driftsutgifter uppgå till omkring 350 000 svenska kronor per år, varav Sverige skulle svara för 40 % eller omkring 140 000 svenska kronor. I kulturutskottet upplystes att expertutskottets förslag väntades komma att bliva behandlat vid det förenämnda undervisningsministermötet i Helsingfors den 20—22 mars 1961.

Kulturutskottet anslöt sig till förslagets huvudtanke att den nordiska folkakademien under en period av 5 år försöksvis förläggs till Kungälv. Samtidigt underströk utskottet — i samband med en längre diskussion om en mera jämn fördelning av gemensamma nordiska institutioner på de enskilda länderna — att härvidlag en bättre balans mellan länderna borde eftersträvas. Utskottet konstaterade även att expertutskottets förslag till statuter för folkakademien hade utformats, innan betänkandet från kommittén om Fællesinstitutioner i Norden avgivits, varför dessa ej vore i full överensstämmelse med de i detta betänkande uppdragna riktlinjerna. Kulturutskottet förutsatte därför att en detaljerad genomgång av statuterna företoges mot bakgrund av nämnda riktlinjer.

På hemställan av utskottet, som fann sig kunna tillstyrka det föreliggande förslaget, beslöt rådet att rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att genomföra expertutskottets ovannämnda förslag med de eventuella ändringar, som efter en detaljerad genomgång av förslaget befunnes erforderliga (rek. nr 9).

4. Stipendier och studieresor

I en vid rådets åttonde session i Reykjavik antagen rekommendation nr 8/1960 uppmanade rådet regeringarna att sörja för en betydande ökning av antalet stipendier avsedda för isländsk ungdoms studier vid folkhögskolor i övriga nordiska länder. Kulturutskottet kunde nu med tillfredsställelse konstatera, att rekommendationen rönt ett gott mottagande hos regeringarna. Då antalet dylika stipendier kraftigt ökat, ansåg utskottet att syftet med rekommendationen uppfyllts. I sitt förslag i denna sak förutsatte utskottet, att undervisningsministerierna även framgent skulle ställa sig tillmötesgående, om behov av ytterligare stipendier skulle uppkomma. På förslag av utskottet beslöt rådet anse spörsmålet såsom färdigbehandlat för dess del.

Av mera allmänt slag äro de stipendiefrågor, som behandlas i rådets rekommendation nr 19/1957 angående rätt att erhålla och nyttja stipendier och lån i annat nordiskt land än hemlandet. Denna avser tre olika spörsmål: 1) möjligheten för studenter och skolelever, som mottagit stipendier eller lån i hemlandet, att efter närmare bestämda regler behålla dessa även vid studieuppehåll eller skolgång i annat nordiskt land, 2) tillgång på särskilda stipendier för att täcka merkostnader för studenter och elever, vilka studera eller gå i skola i annat nordiskt land än hemlandet samt 3) möjlighet för studenter och skolelever, som ha sitt hemvist i ett annat nordiskt land än det egna, att efter närmare bestämda regler få stipendier och lån i vistelseslandet på samma villkor som dettas egna medborgare. Då utskottet trodde sig kunna konstatera, att rekommendationen antingen redan var genomförd eller i den närmaste framtiden kunde väntas bliva realiserad, hemställde det till rådet att anse rekommendationen som färdigbehandlad för rådets del. Detta blev också rådets beslut.

Så långt hade arbetet med rådets rekommendation nr 10/1958 angående statsunderstöd till studieutbytesresor mellan nordiska skolor framskridit, att till föreningarna Nordens disposition för anordnande av dylika resor utan kostnad för eleverna anvisats: i Sverige 5 000 svenska kronor och i Norge 7 000 norska kronor. I avvaktan på åtgärder bl. a. i Danmark och Finland kvarstår rekommendationen såsom ej slutförd.

5. Nordiskt litteraturpris och nordiska kulturfonder

I ett medlemsförslag om instiftande av nordiskt litteraturpris, från svensk sida biträtt av herr Helén, uppmanades rådet att rekommendera regeringarna att gemensamt inrätta ett pris på 50 000 danska kronor, vilket under namn Nordiska rådets litteraturpris skulle utdelas om möjligt en gång om året som belöning för ett framträdande skönlitterärt verk skrivet på något av de nordiska ländernas språk. Förslagsställarnas tanke var att det skulle uppdragas åt Nordiska kulturkommissionen att utarbeta bestämmelser för prisets utdelande, vilket om möjligt borde äga rum första gången år 1962 i samband med högtidlighållandet av rådets tioåriga existens. Priset borde icke utdelas, om under något år ett verk, som fyllde kvalitetskravet, icke framkommit; erforderliga medel skulle anskaffas via statsbudgeterna. Detta

förslag hade under remissbehandlingen mötts med sympati av de nordiska institutioner, som yttrat sig i frågan. Även kulturutskottet ansåg för sin del att medlemsförslaget var förtjänt av stöd och föreslog rådet att antaga en rekommendation i ämnet i enlighet med medlemsförslagets riktlinjer. Rådet beslöt också i enlighet härmed (rek. nr 1).

Kulturutskottet förehade även regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1959 angående beviljande av medel för gemensamma kulturella ändamål m. m. Av dessa framgick att de upplysningar, som regering-
en lämnat om sina dispositionsanslag för ifrågavarande nordiska ändamål, icke vore jämförbara. I vart fall kunde konstateras att icke i något land den föreslagna summan av 200 000 svenska kronor uppnåtts. Rådet beslöt under sådana omständigheter på utskottets förslag att avvakta nya meddelanden i saken till nästa ordinarie session.

6. Samnordisk filmproduktion

Vid sessionen förelåg ett av bl. a. herr Helén väckt medlemsförslag om stöd till samnordisk filmproduktion, i vilket regeringarna i Danmark, Norge och Sverige rekommenderades att ordna det statliga filmstödet på ett sådant sätt att gemensam nordisk filmproduktion underlättas. I anslutning till medlemsförslaget hade från rådets svenska sekretariat anmärkts att, i den mån det statliga filmstödet i de nordiska länderna omlades så, att det komme icke blott det egna landets filmproduktion utan även nordisk filmproduktion i övrigt till godo, även filmproduktionen i Finland syntes böra inbegripas. I motiveringen till medlemsförslaget framhölls att i Danmark och Sverige gällande villkor för att erhålla statsstöd för filmproduktion utformats så, att endast inhemsk filmproduktion kunde komma i fråga. Stöd kunde därför icke utgå till film, som tillkommit i samarbete mellan två eller flera nordiska länder. Enligt i Norge gällande bestämmelser kunde stöd visserligen i viss utsträckning erhållas icke blott för i landet producerad film utan även för film, som tillkommit genom samproduktion, men så länge de danska och svenska bestämmelserna bestode, förhindrades eller omöjliggjordes samarbetet i fråga om produktion av spelfilmer mellan två eller flera nordiska länder.

Frågan om samnordisk filmproduktion hade tagits upp även av Nordiska kulturkommissionen, som bl. a. förordat anordnande av en nordisk konferens mellan representanter för de ansvariga statliga myndigheterna, varvid en ordning, enligt vilken i nordisk samproduktion framställda filmer skulle kunna godkännas såsom nationella, skulle utarbetas.

På förslag av kulturutskottet, som fann medlemsförslaget förtjäna rådets stöd, antog rådet en rekommendation (nr 2), i vilken regeringarna uppmanas att snarast möjligt genomföra Nordiska kulturkommissionens förslag (se Nordisk utredningsserie 1961: 3) om möjlighet för gemensam nordisk filmproduktion med statsstöd efter riktlinjer, utarbetade av en kommitté med representanter för berörda statliga myndigheter i de olika länderna.

7. Övriga saker

I anledning av den årliga berättelsen från Nordiska kulturkommissionen underströk kulturutskottet vikten av att regeringarna så snabbt som möjligt följa upp de talrika förslag berörande vetenskap, skolväsen, folkupplysning och konst, som ännu icke slutbehandlats.

Samarbetet mellan de nordiska språknämnderna berördes i en annan berättelse. Kulturutskottet erinrade vid sin behandling av saken särskilt om det samarbete, som försiggått i fråga om nya ord, samt beträffande televisionens terminologier och rörande utländska geografiska namn.

Regeringarnas meddelanden i anledning av rekommendation nr 30/1958 angående gemensam bokmarknad m. m. gav anledning till ett flertal uttalanden av kulturutskottet. Nordiska kulturkommissionen hade låtit företaga en expertutredning av de med den nordiska bokmarknaden förknippade problemen. I denna hade särskilt de affärsmässiga och tekniska frågor, som sammanhånga med bokdistributionen, tagits upp. Kulturkommissionen torde avse att inkalla en nordisk litteraturkonferens för att behandla hithörande spörsmål. I anledning av rekommendationens önskemål om stipendier och statsbidrag för att öka kännedomen om grannländernas litteratur hade vissa åtgärder vidtagits för att ställa medel till förfogande för ändamålet. Utskottet uttryckte en förhoppning om att undervisningsministrarna även vid framgent anslagsbehov skulle visa sig lika tillmötesgående som hittills. Ministrarna uppmanades att taga upp detta spörsmål vid sitt möte i Helsingfors den 20—22 mars 1961.

C. Saker behandlade av socialpolitiska utskottet

1. Arbetsmarknadsfrågor

Den viktigaste frågan, som socialpolitiska utskottet hade att behandla vid sessionen, gällde det från föregående session uppskjutna medlemsförslaget om likställighet vid anställning av nordiska sjömän på nordiska fartyg, från svensk sida biträtt av Birger Andersson. I förslaget hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att efter samråd med vederbörande organisationer på sjöfartens område dels sinsemellan upptaga överläggningar om ingående av bilaterala överenskommelser om godkännande av behörighetsbevis för sjöbefäl — med visst undantag för bevis för befälhavare — dels ock att i övrigt vidtaga åtgärder för att genomföra likställighet för nordiska sjömän då de anmäla sig som arbetssökande på nordiska fartyg.

Över förslaget hade rådets socialpolitiska niomannakommitté inhämtat yttranden från en rad berörda myndigheter och organisationer. Härjämte hade särskilda sakkunniga utarbetat promemorior rörande olika utbildningsfrågor. Slutligen hade kommittén anordnat en tvådagarskonferens om frågan i Oslo den 5—6 december 1960 med deltagande av företrädare för sjöfartens arbetsmarknadsorganisationer. Det på detta sätt insamlade materialet hade sedan bearbetats av socialpolitiska niomannakommittén, som därpå avgivit sitt utlåtande. Kommittén underströk däri, att nordisk likvärdighet

på sjömansutbildningens område utgör den enda vägen till förverkligandet fullt ut av en gemensam nordisk arbetsmarknad för sjömän och att det därför är i hög grad angeläget att åstadkomma sådan likvärdighet. En likvärdig nordisk sjömansutbildning fann kommittén emellertid ej kunna åvägbringas annat än på längre sikt.

För den stora och delvis heterogena grupp av arbetstagare, som sjöfolket utgör, mötte enligt kommittén vidare åtskilliga svårbemästrade problem, som måste lösas, innan en sådan gemensam nordisk arbetsmarknad kan komma till stånd för denna grupp, som redan förefinnes för det övervägande flertalet av landindustriens arbetstagare. Under sådana omständigheter hade kommittén funnit, att man tills vidare är hänvisad att söka finna en annan lösning av frågan, som är ägnad att underlätta fri rörlighet för arbetskraften mellan de nordiska ländernas handelsflottor i avbidan på det slutliga målets förverkligande. Bland de möjligheter, som vid en på dylikt sätt begränsad målsättning stå till buds, ansåg kommittén den av förslagsställarna förordade vägen med bilaterala överenskommelser mellan länderna vara förenad med icke oväsentliga nackdelar och därför böra avvisas. Tanken på multilaterala överenskommelser om ömsesidigt godkännande av behörighetsbevis för sjöbefäl måste också förkastas på grund av de i dagens läge oöverstigliga svårigheterna att förenhetliga sjöbefälsutbildningen i Norden. Kommittén ville därför förordade en tredje lösning, nämligen att — med utgångspunkt från att man i nuvarande läge vore nödsakad att godtaga de skillnader som föreligga mellan de nordiska utbildningssystemen för sjöbefäl — fastställa, vilken tilläggsutbildning som anses erforderlig i fartygets hemland för dem, som utbildats till befäl i övriga nordiska länder, för att bringa vederbörandes utbildning i nivå med den i fartygets hemland fastställda utbildningen. Sedan vederbörande genomgått den i fartygets hemland sålunda föreskrivna tilläggsutbildningen, skulle hans i annat nordiskt land förvärvade behörighetsbevis i förening med intyg över tilläggsutbildningen berättiga honom till motsvarande behörighetsbevis i fartygets hemland. Även ett dylikt alternativs realiserande vore visserligen förknippat med stora svårigheter, men på detta sätt torde det likväl vara möjligt att föra frågans lösning framåt och samtidigt främja en utveckling fram mot en sådan likvärdighet av sjömansutbildningen i Norden som utgjorde det eftersträfvade slutmålet.

Socialpolitiska utskottet anslöt sig till alla delar till vad niomannakommittén uttalat. Rådet antog på förslag av utskottet en rekommendation (nr 8), vari regeringarna uppmanades 1) att företaga en jämförande översyn och värdering av de i de nordiska länderna för skilda kategorier av sjöfolk uppställda utbildningskraven i syfte att överväga möjligheterna att genom fastställande av erforderlig tilläggsutbildning skapa tillträde till tjänster på fartyg, hemmahörande i annat nordiskt land än den berörde sjömannens hemland, och därmed bana vägen för en fri nordisk arbetsmarknad på sjöfartens område, 2) att under förhandlingar om möjligheterna att få till stånd den nysnämnda ordningen hålla uppmärksamheten riktad på önsk-

vårdheten av att genomföra största möjliga likvärdighet på sjömansutbildningens område i Norden, 3) att fortsätta strävandena att avlägsna de hinder, som i övrigt föreligga för genomförandet av en gemensam nordisk arbetsmarknad för sjömän, tillhörande manskapet, samt 4) att vid förestående revisioner och ändringar av bestämmelserna om utbildning av sjöfolk hålla erforderliga kontakter för att därmed eftersträva en samordning och koordinering av dessa bestämmelser i det slutliga syftet att nå fram till nordisk likvärdighet på sjömansutbildningens område. I samband med denna rekommendations antagande beslöt rådet betrakta rekommendationen nr 25/1954 angående nationalitetskrav vid anställning av befäl och manskap på handels- och fiskefartyg såsom i denna del slutbehandlad.

Vad angår rekommendationerna nr 15/1958 angående gemensam arbetsmarknad för sjuksköterskor, nr 16/1958 angående gemensam arbetsmarknad för hälsosystrar och nr 17/1958 angående gemensam arbetsmarknad för barnmorskor inhämtade socialpolitiska utskottet, att norska regeringen som koordinerande myndighet hade för avsikt att under våren 1961 sammankalla till ett möte i Oslo i syfte att få till stånd nordiska överläggningar på ämbetsmannaplanet i fråga om möjligheterna att förverkliga ifrågavarande rekommendationer. På liknande sätt hade i utskottet upplysts rörande rekommendationen nr 18/1958 angående gemensam arbetsmarknad för sjukgymnaster, att Sverige såsom koordinerande land beträffande denna fråga avsåg att inom en nära framtid aktualisera de frågor, som sammanhånga med ett fullföljande av rekommendationen.

2. Pensionslagstiftning

Regeringarna hade i meddelanden om rekommendationen nr 10/1959 angående samordning i fråga om ålderspensionen upplyst, att Nordiska socialpolitiska kommittén hos regeringarna hemställt om dessas medverkan till en sådan ändring av konventionen om social trygghet, varigenom syftet med rekommendationen i allt väsentligt skulle förverkligas. På utskottets förslag kunde rådet under sådana omständigheter besluta att anse denna fråga slutbehandlad för rådets del.

I anslutning till meddelandena hade väckts ett tilläggsförslag om samordning av änkepensionen. Däri hemställdes, att rådet måtte uppmana regeringarna att undersöka möjligheterna för att en person, som erhållit änkepension i ett land, ej mister denna pension vid flyttning till annat nordiskt land, förrän berörda person blivit berättigad till änkepension eller folkpension i detta senare land. Socialpolitiska utskottet fann tillräckligt underlag för ett ställningstagande beträffande den i tilläggsförslaget väckta frågan ej föreligga. Bl. a. saknades uppgifter om hur änkepensionssystemet vore uppbyggt i de olika nordiska länderna. Utskottet beslöt därför föreslå rådet uppskjuta behandlingen av tilläggsförslaget till nästa session. Detta blev också rådets beslut.

Ett av riksgäldsfullmäktige Anders Pettersson i Dahl väckt medlemsförslag om likartad obligatorisk tjänstepension syftade till att rådet skulle re-

kommendera regeringarna i Danmark, Finland, Island och Norge att i sina länder låta införa obligatorisk tjänstepensionering av samma art som den i Sverige antagna. Enligt förslagsställaren hade den lagstiftning om allmän tjänstepensionering, som under år 1959 antagits i Sverige, visat sig få återverkningar på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. För att motverka de svårigheter, som förorsakades av skiljaktigheter i den allmänna uppläggnings av pensionsbestämmelserna i de olika länderna, borde enligt förslagsställaren samtliga nordiska länder införa en obligatorisk allmän tjänstepensionering efter svenskt mönster för att på så sätt likartade system skulle komma att gälla i alla de nordiska länderna. Socialpolitiska utskottet, som ansåg att man i varje nordiskt land borde eftersträva en ordning, som tillförsäkrar varje arbetstagare en skälig tjänstepension, fann emellertid att medlemsförslaget gick långt utöver de principer som vunnit hävd i rådet rörande samarbetet på det sociala fältet. Dessa principer hade bl. a. kommit till klart uttryck i den nordiska konventionen om social trygghet, där målsättningen begränsats till att söka skapa likställighet i varje nordiskt land mellan landets egna medborgare och där vistande andra nordiska medborgare med avseende å de sociala förmåner, som utginge i landet. På grundval av dylika överväganden fann utskottet det icke lämpligen vara en uppgift för rådet att taga ställning till frågan om utformningen av de nationella pensionssystemen. Utskottet fann det dock vara naturligt att man under arbetet med införandet av tjänstepensionering tillgodogör sig de erfarenheter, som vunnits av pensionsordningar i andra länder. Med denna motivering föreslog utskottet rådet att inte företaga sig något vidare i saken, vilket också blev rådets beslut.

3. Hälsovårdsutbildning

Rekommendationen nr 13/1958 angående gemensam hälsovårdsutbildning äsyftade en fortsatt successiv utbyggnad av den nuvarande kursverksamheten i Göteborg men tillika ett framtida realiserande av tanken på en nordisk hälsovårdshögskola i Göteborg. Vid innevarande session fick socialpolitiska utskottet taga del av bl. a. en skrivelse av november 1960 från den fungerande kursledningen till Nordiska kommittén för hälsovårdskurserna i Göteborg med en utredning rörande möjligheterna att utvidga kursverksamheten från tre till sju månader, ävensom av nämnda kommittés förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1961/62. Av handlingarna torde få anses framgå att praktiska möjligheter nu finnas för en utvidgning av kursverksamheten till sju kursmånader per år. En nödvändig förutsättning därför är dock, att en helårsanställd fast kursledning kommer till stånd. Av nämnda anslagsäskanden framgår vidare, att de nordiska hälsovårdskurserna hittills omfattats med stort intresse och visat sig fylla ett verkligt behov. Betydligt fler sökande ha funnits än som kunnat antagas. Kursverksamheten har från och med våren 1960 erhållit egna lokaler som förhyrts i en Göteborgs stad tillhörig byggnad. Socialpolitiska utskottet ansåg sig för sin del böra stödja kommitténs förslag och underströk angelägenheten av att man utan tids-

utdräkt sökte få en fast kursledning etablerad och en utvidgning av kursverksamheten från tre till sju månader. Kostnaderna borde enligt utskottet fördelas mellan länderna med hänsyn till deras möjligheter att utnyttja utbildningen för sina egna medborgare.

4. Läkemedelskontroll

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om gemensam kontroll av läkemedel, i vilket förslagsställarna hemställde, att rådet skulle rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att vidtaga åtgärder, genom vilka den officiella kontroll av läkemedels kvalitet, som utföres i ett nordiskt land, skulle förklaras giltig i samtliga nordiska länder. Över medlemsförslaget hade på sedvanligt sätt inhämtats yttranden från en mängd olika organisationer och myndigheter. Av dessa yttranden framgick att ett omfattande samarbete redan pågår mellan Danmark, Norge och Sverige i fråga om kontrollen av farmaceutiska produkter. Flera av remissinstanserna ansågo att samarbetet drivits så långt det vore möjligt med hänsyn till de skillnader, som förelåge mellan de olika ländernas lagstiftning på området. Med hänsyn härtill vore det enligt utskottets mening nödvändigt att klarlägga lagstiftningens innehåll på detta område i de olika länderna, innan ställning togs till medlemsförslaget. Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag att uppskjuta behandlingen av medlemsförslaget till nästa ordinarie session.

5. Övriga saker

I sitt förslag i anledning av berättelsen från Nordiska socialpolitiska kommittén konstaterade utskottet, att frågan om ratificering av ILO-konventioner numera behandlas inom Nordiska socialpolitiska kommittén, som överlämnat spörsmålet till ett för ändamålet särskilt tillsatt underutskott. Under sådana omständigheter föreföll det utskottet vara mest ändamålsenligt, att rådet följde det vidare arbetet med rekommendationen nr 7/1954 angående icke-ratificerade ILO-konventioner genom nämnda kommittés årliga berättelser, vilka pläga tillställas rådet. I detta sammanhang tillade utskottet, att det vore av vikt att de nordiska ländernas representanter vid utarbetandet och antagandet av konventioner inom ILO verka för att hänsyn tages till principerna i nordisk sociallagstiftning. I detta syfte borde enligt utskottet samråd äga rum mellan de nordiska ILO-delegationerna före ILO-mötena.

D. Saker behandlade av trafikutskottet

1. Tullsamarbetet

Rekommendationen nr 6/1956 angående tull- och passkontroll vid gemensamma stationer m. m. var redan tidigare färdigbehandlad för rådets del, bortsett från spörsmålet om lättnader vid tullbehandlingen av polleterat resgods. Med tanke på att Nordiska samfärdselkommittén sysselsätter sig med detta spörsmål och i sina berättelser till rådet kan väntas komma att redogöra för den fortsatta utvecklingen, föreslog trafikutskottet rådet att anse denna rekommendation såsom i sin helhet färdigbehandlad för rådets del.

Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag. Trafikutskottet hade emellertid tillfälle att erhålla vissa upplysningar även om utvecklingen av den redan tidigare i rådet slutbehandlade frågan om samarbetet vid gemensamma tullstationer. Med tillfredsställelse fann utskottet, att ländernas tullstyrelser till stor del på eget initiativ genomfört åtskilliga praktiska åtgärder i rekommendationens syfte. Samarbetet å gemensamma gränsstationer vid vägarna över landgränserna hade nu utvidgats till att omfatta även gemensamma tullstationer i järnvägstrafiken mellan Norge och Sverige. Sedan ett halvt år tillbaka försiggick ett dansk-svenskt samarbete i Öresundstrafiken, vilket samarbete nu skulle utvidgas till att avse även trafiken mellan Jylland och den svenska västkusten. Planer föreläge på ett finländsk-svenskt samarbete på rutterna mellan Åland och Sverige och på ett finländsk-norsk-svenskt tullsamarbete rörande flygtrafiken på Nordkalotten.

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om resandes tullfria införsel av vin, sprit och tobaksvaror. I förslaget uppmanades rådet att rekommendera regeringarna att snarast möjligt genomföra enhetliga bestämmelser i detta avseende, t. ex. i överensstämmelse med ett av Nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsel m. m. på sin tid framlagt förslag. Förslagsställarna påpekade, att nuvarande tillstånd, då olika bestämmelser gällde i de nordiska länderna beträffande införsel av ifrågavarande varor, skapade stark irritation bland de resande. Länderna borde enligt förslagsställarnas mening försöka enas om enhetliga maximibestämmelser med avseende å den mängd vin, sprit och tobaksvaror, som en resande fritt kunde införa. I sådant avseende hade nyssnämnda kommitté föreslagit följande kvantiteter:

a) Sprit, vin och starköl:

2 liter sprit eller vin, därav högst 1 liter sprit, och 5 liter starköl.

b) Tobaksvaror och cigarettpapper:

200 cigaretter eller 250 g tobaksvaror i annan form och 200 blad cigarett-papper.

Från denna generella regel skulle dock undantag kunna göras för resande, som ankomma ombord å fartyg, trafikerande korta rutter, ombord å vilket under resan försäljning av obeskattade tobaksvaror förekommit. Vid ett möte mellan den danske och den svenske finansministern den 17 februari 1961 hade dessa överenskommit att tillsätta ett snabbt arbetande utskott med uppgift att utarbeta förslag till regler för proviantering av obeskattade varor i Öresundstrafiken. Trafikutskottet fann det för sin del av flera skäl vara önskvärt, att i de nordiska länderna enhetliga bestämmelser gällde om resandes rätt att som handbagage införa vin, sprit och tobaksvaror tull- och avgiftsfritt, och ansåg, att man — utan att avvakta resultatet av arbetet i det av finansministrarna tillsatta utskottet för Öresundstrafiken — borde söka få till stånd enhetliga regler för sådana resande som ankomma till landet ombord å fartyg, trafikerande långa rutter. Utskottet hemställde därför, att rådet måtte rekommendera regeringarna att snarast möjligt söka genomföra enhetliga regler med avseende å de resandes rätt till tull- och avgiftsfri in-

försel av vin, sprit och tobaksvaror som resgods med möjlighet till undantag för resande, som färdats till landet å någon av de korta internordiska fartygsrutterna. Rådet biföll utskottets förslag och antog den föreslagna rekommendationen (nr 4).

Ett näraliggande spørsmål avhandlades i ett annat medlemsförslag om avskaffande av skattefri försäljning av alkoholdrycker i internordisk båt- och flygtrafik, vari föreslogs, att regeringarna skulle införa sådana bestämmelser att all tull- och avgiftsfri försäljning på båtar och flygmaskiner i trafiken mellan nordiska länder skulle bringas att upphöra. Förslaget hade till utgångspunkt en skrivelse från Nordiska nykterhetskommittén, som till rådet överlämnat en utredning angående verkningarna av den skattefria spritförsäljningen i den internordiska båt- och flygtrafiken. Trafikutskottet sade sig se med sympati på alla strävanden att skapa ordnade förhållanden inom båt- och flygtrafiken mellan de nordiska länderna. Det av Danmarks och Sveriges finansministrar tillsatta utskottet med uppgift att snabbt utarbeta förslag till provianteringbestämmelser för fartyg i trafik på Öresund komme att taga sig an problemet i vad avser de korta rutterna. Enligt utskottet kunde däremot proviantering med obeskattade varor knappast förbjudas i flygtrafiken och därför icke heller på de längre skeppsrutterna. Under sådana omständigheter ansåg sig utskottet böra föreslå rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget, vilket också blev rådets beslut.

2. Passlättnader

Från föregående session hade uppskjutits ett av bl. a. byråsekreterare Folke Nihlfors till åttonde sessionen väckt medlemsförslag om ytterligare pass- och reselättnader i vad anginge ett yrkande om att rådet skulle rekommendera regeringarna att ansluta respektive länder till den europeiska överenskommelsen av den 13 december 1957 om bestämmelser för persontrafik mellan Europarådets medlemsstater. Denna konvention syftar bl. a. till att identitetskort skall ersätta passet som identitetshandling vid resa mellan de till konventionen anslutna europeiska staterna. I anslutning till medlemsförslaget hade herr Birger Andersson till årets session framlagt ett ändringsförslag, vari han hemställde, att rådet skulle rekommendera regeringarna att upptaga frågan om en sådan rationalisering av de nordiska ländernas utlänningskontrollmyndigheters verksamhet, att vissa för utlänningskontrollen i de nordiska länderna gemensamma administrativa uppgifter skulle omhänderhas samfällt. Under sakens behandling i trafikutskottet upplystes, att vederbörande fackministrar i Danmark, Norge och Sverige avtalat att ett möte skulle hållas i mars eller april 1961 för ingående diskussioner om de olika problem, som skulle uppkomma i samband med att länderna ansluta sig till den ifrågavarande konventionen om persontrafik mellan Europarådets stater. Vid detta möte skulle — enligt vad som förutskickats i trafikutskottet — även det i ändringsförslaget väckta spørsmålet om en rationalisering av arbetet hos de nordiska ländernas utlänningskontrollmyndigheter behandlas. Vidare framhöll utskottet, att Finlands deltagande i en ny ordning måste tryggas och att de inom den nor-

diska passunionen uppnådda reselättnaderna icke finge i något avseende begränsas.

På förslag av utskottet beslöt rådet att uppskjuta behandlingen av medlemsförslaget ytterligare en gång och att icke företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget.

3. Trafiklagstiftning och trafiksäkerhetsforskning

Vid sin behandling av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 16/1955 angående samarbete beträffande trafiklagstiftningen kunde trafikutskottet med tillfredsställelse konstatera, att regeringarna nu tillsatt en experitkommitté med uppgift att utarbeta ett förslag till en gemensam nordisk trafiklagstiftning. Härigenom hade enligt utskottet tanken i ifrågavarande rekommendation om att regeringarna skulle etablera ett löpande samarbete på detta område blivit förverkligad. Då utskottet ansåg det vara lämpligast att följa det fortsatta arbetet med en nordisk trafiklagstiftning via Nordiska samfärdselkommitténs årliga berättelse, föreslog utskottet därför, att rådet skulle anse denna sak som färdigbehandlad för rådets del, vilket också blev rådets beslut.

Den viktigaste olikheten med avseende å gällande trafikbestämmelser är att två nordiska länder — Island och Sverige — tillämpa vänstertrafik, medan övriga tre ha högertrafik. I ett av de till sessionen väckta mera uppmärksammade medlemsförslagen, från svensk sida biträtt av herr Braconier, fru Ekendahl, herr Gustafsson i Stockholm och fru Ragnhild Sandström, hemställdes, att rådet med hänsyn till frågans stora betydelse för samtliga nordiska länder skulle uppmana Sveriges regering att överväga möjligheterna att för Sveriges del genomföra en övergång från vänster till högertrafik. Över förslaget, som blivit föremål för ett mycket omfattande remissförfarande, hade inkommit yttranden från en mängd myndigheter och organisationer. Av dessa framgick, att både i Sveriges grannländer och bland myndigheter och organisationer i Sverige en stark opinion önskade att Sverige skulle övergå till högertrafik. I yttrandena framhölls, att med den ökade motortrafiken i Sverige avvikelse från den i övriga länder å Europas fastland gällande regeln om högertrafik skulle innebära en allvarlig och växande fara för trafiksäkerheten. Trafikutskottet underströk kraftigt den avgörande betydelsen som måste tillmätas att de nordiska länderna få enhetliga trafikregler först och främst med avseende å trafikriktningen. Mot bakgrund av att i Sverige en utredning tillsatts för att klarlägga frågan om kostnaderna för en övergång till högertrafik i Sverige och av att den svenska riksdagen för närvarande behandlar en fyrpartimotion med begäran om en snar undersökning av samtliga spörsmål förknippade med Sveriges övergång till högertrafik, ansåg trafikutskottet, att det icke förelåg behov av någon rekommendation i saken. På dess hemställan beslöt rådet därför, att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Beträffande rekommendationen nr 7/1959 angående trafiksäkerhetsforskning hade vissa framsteg gjorts sedan föregående session. Enligt regeringarnas meddelanden hade numera i alla länderna upprättats organ, som syssla

med trafiksäkerhetsforskningen, och dessa organ hade inlett sådant samarbete, som förordats i ifrågavarande rekommendation. Det hade vidare upplysts i utskottet, att myndigheterna icke hade för avsikt att etablera något gemensamt nordiskt trafiksäkerhetsorgan, enär samarbetet mellan de nationella organen ansåges vara tillräckligt effektivt. Olika undersökningar och forskningsuppgifter hade planlagts och genomförandet av dessa komme nu att bero av att länderna beviljade nödiga medel. Trafikutskottet uttalade sig för att sådana medel ställdes till förfogande. På utskottets förslag beslöt rådet att anse frågan som för dess del slutbehandlad.

4. Förbindelserna i norra Skandinavien

Även vid denna session hade rådet att taga befattning med några saker rörande trafikförbindelserna i de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige.

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 14/1959 angående utbyggnad av flyg- och turisttrafik inom Nordkalotten utvisade, att utbyggnaden av flygnätet kommit i gång. Bl. a. kunde antecknas, att i Norge stortinget anslagit 1 miljon norska kronor till iståndsättande av Høybukthøens flygplats i närheten av Kirkenes, vilken flygplats beräknades bli färdig att begagnas för regelbunden civil luftfart under år 1962. Då så skett skulle — framhöll trafikutskottet — de finländska och de norska flyglinjerna på Nordkalotten kunna sammanknytas. Flygnätets utbyggnad skulle i förening med utvidgning och nybyggande av hotell och med en förbättrad turistrekommendation jämte andra åtgärder enligt utskottet kunna bli av stor betydelse för Nordkalotten, trafikmässigt och ekonomiskt sett.

I anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 13/1959 angående vägförbindelse mellan Nordland fylke och Sverige hade från norskt håll väckts ett tilläggsförslag om mellanriksvägen mellan Tromsø och Kiruna. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera den norska och svenska regeringen att snarast möjligt låta utreda spörsmålet om byggandet av nämnda väg. Utskottet sade sig med intresse följa de olika planer på byggande av mellanriksvägar, som för närvarande voro aktuella hos berörda norska och svenska myndigheter. Utskottet konstaterade vidare med tillfredsställelse, att det i tilläggsförslaget berörda vägprojektet nu skulle bli undersökt genom de båda berörda regeringarnas försorg. Vid sådant förhållande fann utskottet det överflödigt att på nuvarande stadium en formell rekommendation antoges i anledning av tilläggsförslaget. Det vore emellertid enligt utskottet av värde, om Norges och Sveriges regeringar i framtida meddelanden om rekommendation nr 13/1959 även lämnade upplysningar om resultatet av undersökningen rörande projektet om en mellanriksväg mellan Troms fylke och Kiruna. På utskottets förslag beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget.

5. Luftfartssamarbete

Till sessionen hade fru Sandström väckt ett medlemsförslag om utvidgat luftfartssamarbete. Förslagsställaren önskade, att rådet skulle rekommendera

dera regeringarna att för rådet framlägga sina synpunkter på det nordiska luftfartssamarbetets fortsatta utveckling. I motiveringen till medlemsförslaget erinrade förslagsställaren om att ett nära samarbete mellan de nordiska länderna redan förekom på luftfartens område, t. ex. inom ramen för SAS, beträffande luftfartslagstiftningens utformning och i fråga om avslutande av bilaterala luftfartsöverenskommelser med icke nordiska länder. På följande områden ansåg förslagsställaren det dock vara möjligt att komma ytterligare ett stycke vidare: 1) utbyggandet av flygplatser, 2) luftfartslagstiftningen och dess tillämpande, t. ex. vad angår regler för charterflyget, 3) gemensamma luftfartsförhandlingar med icke-nordiska länder, 4) målsättningen för SAS samt det offentliga ekonomiska engagemang för detta företag och 5) förbättrade förbindelser mellan de i Norden domicilierade flygförtag, som där äro sysselsatta med linjefart. Till sessionen hade yttranden inhämtats över förslaget från organisationer och myndigheter i de nordiska länderna, varjämte vissa utredningar företagits inom sekretariatet. Trafikutskottet ansåg sig därför kunna uttala, att den i förslaget åsyftade redogörelsen för regeringarnas ståndpunkter redan förelåg vid den innevarande sessionen. Av det framkomna materialet kunde utläsas, att luftfarten var ett av de områden, inom vilket det nordiska samarbetet kommit längst. Dock har man ännu icke kunnat enas om gemensamma nordiska regler beträffande charterflygverksamheten. Det upplystes dock i utskottet att i november 1960 ett tjänstemannautskott tillsatts med uppdrag att framlägga förslag till gemensamma regler på detta område. Utskottet föreslog att under sådana omständigheter rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Rådet biföll utskottets förslag.

6. Övriga saker

Den av Nordiska interimskommittén för samordning av transportforskningen framlagda berättelsen utvisade enligt trafikutskottet, att denna kommitté utförde ett betydelsefullt nordiskt samordningsarbete. I anledning av det i berättelsen framförda förslaget om etablering av en fast ordning för utbyte av upplysningar rörande ändringar i gällande trafikbestämmelser m. m. fann sig utskottet föranlåtet uttala, att ett sådant utbyte visserligen måste anses önskvärt men att det såvitt möjligt borde försiggå direkt mellan de enskilda tjänstemännen eller byråerna och att en centralisering i vart fall inte finge leda till upprättandet av nya organ.

I meddelandena om rekommendation nr 8/1958 angående utbyggandet av förbindelserna mellan Norden och kontinenten hade utförliga upplysningar lämnats om hur regeringarna avse att ordna denna fråga. Trafikutskottet underströk frågans betydelse och ansåg viktigt att rådet även framgent hålles underrättat om vad som sker i denna sak.

E. Saker behandlade av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Till underlag för rådets behandling av de nordiska ekonomiska samsamarbetsfrågorna förelåg en utförlig dokumentation. Såsom bilaga till regering-

arnas meddelanden om rekommendation nr 12/1959 om nordiskt ekonomiskt samarbete hade fogats en av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet utarbetad längre promemoria rörande harmonisering av de nordiska ländernas tullar med bifogade dokument, nämligen en redogörelse för konsekvenserna av genomförandet av förslaget till en gemensam nordisk tull-taxa och en översikt över de nordiska ländernas gällande yttre tullar och de föreslagna gemensamma nordiska tullsatserna.

Sammanfattningsvis uttalades i nämnda promemoria att avgörande för om en harmonisering av de nordiska ländernas yttre tullsatser borde genomföras vore dels om de fördelar, som kunde vinnas genom en harmonisering av tullarna — i form av förenklad ursprungskontroll, minskade risker för snedvridning etc. — bedömdes uppväga de svårigheter, som en sådan harmonisering kunde förväntas innebära för det enskilda landet, dels ock om en harmonisering, begränsad till de nordiska länderna, under nuvarande förhållanden med förekommande tendenser till harmonisering av tullarna på vidare europeisk basis hade något värde.

Ekonomiska utskottets behandling av dessa spørsmål blev tämligen summarisk. Det yttrade sig över huvud taget icke i fråga om tullharmoniseringsproblemen. I stället erinrade utskottet i sitt förslag till rådet blott om att dess vid åttonde sessionen uttalade önskemål — att rådets ekonomiska niomannakommitté skulle få tillfälle att före nionde sessionen sammanträffa med de nordiska ländernas ekonomiska samarbetsministrar och med dem diskutera aktuella nordiska samarbetsproblem på basis av en skriftlig framställning av den problematik som är förbunden därmed — endast i begränsad utsträckning blivit uppfyllda. Utskottet ville därför ånyo framhålla det angelägna i att en sådan kontakt som nämnts etableras mellan samarbetsministrarna och ekonomiska niomannakommittén. I plenardebatten återkommo flera talare till frågan om behovet av en skriftlig redogörelse för tvistepunkterna i nordiskt ekonomiskt samarbete.

I en promemoria av den 1 december 1960 hade Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet lagt fram en översikt över de problem, som för närvarande möta nordiskt industriellt samarbete. Samarbetsutskottet hade därvid nämnt bl. a. följande frågor: formerna för myndigheternas samverkan med näringslivet beträffande upprättandet av permanenta nordiska centra i utlandet, gemensamt deltagande i internationella mässor, samarbete i fråga om gemensam publicrelationverksamhet, tullpolitiska åtgärder och samarbete i fråga om exportfinansiering. Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag, i vilket hemställdes att rådet skulle skänka sitt stöd åt de förslag, som framlagts i samarbetsutskottets nämnda promemoria. I anslutning härtill hade bl. a. herr Ewerlöf väckt ett ändringsförslag om samarbete i fråga om byggnadsforskning. Ändringsförslaget gick ut på att rådet — med hänsyn bl. a. till de många aktuella forskningsuppgifter, som funnes på olika områden inom den nordiska byggnads- och anläggningsindustrin — skulle rekommendera regeringarna att tillse att organen för nordiskt samarbete inom byggnadsforskningen erhöle erforderligt bistånd i sitt arbete för att förbilliga kostnaderna för hus- och vägbyggandet i de

nordiska länderna samt att verka för förenhetligande av de bestämmelser som normera själva byggnadsverksamheten.

Ekonomiska utskottet fann för sin del de åtgärder till utvecklande av nordiskt industriellt samarbete, som föreslagits i samarbetsutskottets ifrågavarande promemoria, vara ändamålsenliga och värda allt stöd. I utskottet upplystes, att beträffande samarbetet om exportfinansiering Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete beslutat lämna de nationella exportkreditgarantiinstituterna i uppdrag att gemensamt dels klarlägga föreliggande problem, dels framlägga de förslag till samarbete beträffande exportkreditgarantigivningen, som kunde befinnas lämpliga med hänsyn härtill. I anledning av medlemsförslaget antog rådet på utskottets förslag en rekommendation (nr 7), i vilken regeringarna uppmanas att stödja de åtgärder för nordiskt industriellt samarbete, som föreslagits i Nordiska samarbetsutskottets promemoria av den 1 december 1960.

I fråga om tilläggsförslaget hänvisades inom utskottet till de utredningar, som på sin tid utfördes beträffande byggnadslagstiftning och byggnadsstandardisering i samband med planen på en nordisk tullunion. Till behandling hade i det sammanhanget upptagits frågor bl. a. om modulordning, värmeisolering, belastningskrav, ljudisolering, ventilation, brandsäkerhet och sanitetstekniska bestämmelser. Vad gällde den i tilläggsförslaget berörda frågan om bistånd till de organ, som äro verksamma för nordiskt samarbete inom byggnadsforskningen i syfte att förbilliga kostnaderna för hus- och vägbyggandet i de nordiska länderna, syntes utskottet närmare utredning erforderlig innan ställning kunde tagas till densamma. På utskottets förslag beslöt rådet att uppskjuta vidare behandling av tilläggsförslaget till nästa ordinarie session.

Slutligen förehade rådet en mera speciell tullfråga. I en rekommendation nr 5/1955 hade påyrkats tullättnader vid tillfällig införsel av anläggningsmaskiner m. m. Då av regeringarnas meddelanden i saken framgick, att ändamålet med rekommendationen numera förverkligats, beslöt rådet på ekonomiska utskottets förslag att anse spörsmålet som för rådets del slutbehandlat.

Samarbetsutskottets promemoria rörande vissa frågor beträffande EFTA-konventionens bestämmelser om etableringsrätt behandlades i rådet av juridiska utskottet i samband med näringslagstiftningsfrågorna (se ovan under A: 4).

2. Jordbruks- och fiskefrågor

Inom Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete hade utarbetats förslag om inrättande av en permanent nordisk kontaktkommitté för jordbruksspörsmål. Detta utskott skulle enligt förslaget ha till uppgift att följa utvecklingen rörande produktion och avsättning av lantbruksvaror i de nordiska länderna samt att behandla konkreta problem beträffande såväl samhandeln med lantbruksprodukter inom Norden som lantbruksexporten till tredje land. Utskottet skulle bestå av representanter för regeringsmyndigheterna och motsvarande antal företrädare för lantbruks-

organisationerna i de nordiska länderna. Förslaget förelades rådet i form av ett regeringsförslag, väckt av norska regeringen. Över förslaget hade bl. a. Nordens bondeorganisationers centralråd yttrat sig och därvid föreslagit, att kontaktutskottets arbetsuppgifter skulle ges en formulering som något avvek från den föreslagna.

För ekonomiska utskottet tedde sig tillsättandet av ett kontaktorgan för jordbruksspörsmål som ett naturligt steg i en utbyggnad av det nordiska samarbetet på förevarande område. Utskottet föreslog därför rådet att antaga en rekommendation till regeringarna att tillsätta ett särskilt kontaktutskott rörande jordbruksspörsmål med de arbetsuppgifter som föreslagits av Nordens bondeorganisationers centralråd. Efter en kortare allmän debatt rörande nordiska jordbruksspörsmål antog rådet den föreslagna rekommendationen (nr 6).

Inom Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet hade även utarbetats en promemoria rörande de nordiska ländernas fiskeriproblem, vilken särskilt uppehöll sig vid frågan om handelspolitisk samverkan mellan länderna med avseende å exporten av fiskeriprodukter. Vid sitt möte i december 1960 hade Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete ställt sig bakom det i promemorian framlagda förslaget till samverkan. I ett regeringsförslag hemställde nu Islands regering, att jämväl Nordiska rådet ville i en rekommendation till regeringarna uttala sig för fortsatt nordisk samverkan efter de i promemorian uppdragna riktlinjerna. I promemorian, som inledningsvis innehöll en redogörelse för de nordiska ländernas fiskeripolitik och de därmed förknippade handelspolitiska problemen, framhöllos särskilt två områden, inom vilka ett nordiskt samarbete vore naturligt. Dels borde de nordiska länderna inom GATT verka för en sänkning och helst ett avskaffande av de nationella importtullarna å fiskeriprodukter, dels borde de nordiska länderna arbeta för att fiskerifrågor bereddades ett större utrymme inom den nya organisationen OECD. Ekonomiska utskottet fann de i promemorian framställda förslagen böra vinna rådets stöd; förslagens riktlinjer borde ligga till grund för fortsatt nordiskt samarbete till lösning av de problem, som möta handeln med fisk och fiskeriprodukter. På förslag av utskottet antog rådet därför en rekommendation (nr 5), i vilken regeringarna rekommenderas att samverka i fiskerifrågor enligt de riktlinjer, som uppdragits i förenämnda promemoria.

3. Hjälpen till utvecklingsländerna

Enligt överenskommelse mellan rådets presidium och statsministrarna skulle det nordiska samarbetet beträffande hjälpen till utvecklingsländerna utgöra ett huvudämne vid rådets nionde session. Denna fråga kom onekligen också att i betydande grad stå i blickpunkten för rådets intresse såväl under generaldebatten som under arbetet i ekonomiska utskottet.

Som underlag för överläggningarna tjänade tre till sessionen väckta medlemsförslag samt ett i anslutning till ett av medlemsförslagen väckt ändringsförslag. Till förslagen hade fogats ett ganska omfattande utredningsmaterial. Först torde böra nämnas det av presidiets medlemmar —

däribland herr Ohlin — väckta allmänt hållna förslaget om utökad hjälp till de underutvecklade länderna, vari hemställdes, att rådet för regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige skulle giva uttryck för sin uppfattning om önskvärdheten av vidgad hjälp i olika former till utvecklingsländerna och om nordisk samverkan kring konkreta biståndsprojekt och i övrigt på detta område. I ändringsförslaget, väckt av danska regeringen, yrkades, att rådet skulle anbefalla regeringarna att envar i sitt land inom en snar framtid låta anordna en folkinsamling under ett år. De insamlade medlen skulle, tillsammans med belopp av samma storlek, som tillskjutits av respektive regeringar, ingå i en gemensam fond, vars styrelse med medlemmar från alla de nordiska länderna skulle under hänsynstagande till redan framlagda och framgent ingivna förslag besluta om förverkligandet av lämpliga projekt på undervisningsområdet. Dessa skulle därigenom få karaktär av gemensamma nordiska projekt men realiseras under ett lands ledning och på dess ansvar.

Ett annat medlemsförslag om utbildning av administratörer för de nya staterna hade väckts av bl. a. herr Eliasson i Sundborn. Det gick ut på att regeringarna under våren 1961 skulle undersöka möjligheterna att i Norden grunda en utbildningsanstalt för administratörer från de nya staterna på grundval av ett av Stockholms universitet till svenska regeringen ingivet förslag i ämnet. Det tredje medlemsförslaget om samverkan vid regionala projekt i de underutvecklade länderna, framfört av bl. a. herr Osvald, förordade en skyndsam gemensam undersökning av möjligheterna att samfällt upprätta ett regionalt utbildningscentrum exempelvis i någon del av Afrika och att likaså samfällt igångsätta något jordbruks- eller bevattningsprojekt i något annat land, exempelvis i Asiens torrområden.

Efter en livlig diskussion sammanfattade ekonomiska utskottet sin mening i några huvudpunkter. Först uttalade utskottet sin tillfredsställelse över att frågan om ett vidgat samarbete med utvecklingsländerna, som jämväl upptagits av de nordiska regeringarna, vunnit stark förankring i nordisk offentlig opinion. Enligt utskottets mening borde detta arbete liksom hittills bedrivas av såväl staten som av de stora folkorganisationerna i samverkan, varvid medverkan av alla frivilliga krafter borde eftersträvas. En omfattande upplysningsverksamhet om utvecklingsländernas problem borde fördenskull igångsättas. I fråga om formerna för stödet rådde inom utskottet enighet om att huvuddelen av detta även fortsättningsvis borde givas på multilateral väg genom FN och FN:s särorganisationer m. m. Även den blivande organisationen OECD:s insats på detta område tillmättes stor betydelse. Å andra sidan stod det klart för utskottet att många projekt, som gällde t. ex. tekniskt bistånd, med fördel kunde genomföras på bilateral väg och att härvidlag nordiskt samarbete kunde vara till fördel, bl. a. därför att varje enskilt land icke alltid har tillräckliga resurser att ensamt genomföra ett projekt. Som en allmän synpunkt framhölls vikten av att de organ och organisationer, som i de nordiska länderna ha stödet till utvecklingsländerna om hand, stode i kontakt med varandra och utväxlade erfarenheter. Vad gällde de konkreta projekt som framlagts — utbildning av administratörer

för de nya staterna, undervisningsanstalter i utvecklingsländerna, stöd åt jordbruksprojekt, en garantiordning för direkta investeringar, bildandet av en nordisk fond, skolning av experter för arbetet i utvecklingsländerna — ansåg sig utskottet ej kunna taga ställning till något av dem innan en närmare utredning ägt rum. För att göra det omfattande utredningsarbete angående stödet åt utvecklingsländerna, som påginge, så effektivt som möjligt och för att låta utredningsresultaten inom ett land komma även övriga länder till godo föreslog utskottet tillsättandet av en särskild ministerkommitté, bestående av en regeringsmedlem från ettvarit nordiskt land. Denna kommittés uppgift borde vara att tjäna som kontaktorgan för dryftande och framläggande av förslag om konkreta samarbetsuppgifter på nordisk grund och borde kunna framlägga en första rapport inom de närmaste tre månaderna. På grundval av ovan angivna konklusioner lade utskottet fram förslag till en rekommendation rörande ordningen för arbetet med hithörande frågor.

Under den efterföljande debatten i rådet vid behandlingen av utskottets förslag yttrade sig bl. a. statsrådet Ulla Lindström. I generaldebatten hade utvecklingsländernas problem berörts även av herrar Eliasson i Sundborn och Osvald. Rådet biföll ekonomiska utskottets förslag och antog en rekommendation (nr 3), som uppmanade regeringarna att snarast tillsätta en nordisk ministerkommitté för samordning av hjälpen åt utvecklingsländerna och att åvägabrinda en sådan ordning, att representanter för de nordiska länderna ömsesidigt finge möjligheter att taga del av och följa det utredningsarbete som pågår i respektive länder.

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 9/1960 angående specialutbildning av experter för underutvecklade länder föranledde icke något yttrande från rådets sida.

4. *Samarbete beträffande utrikestjänsten*

I ett sammanhang behandlade ekonomiska utskottet regeringarnas meddelanden om rekommendationen nr 8/1959 angående samverkan i fråga om specialattachéer och om rekommendation nr 6/1960 angående samarbete beträffande utrikestjänsten. De i båda dessa rekommendationer berörda frågorna hade varit föremål för överläggningar mellan de nordiska utrikesdepartementens personalchefer vid ett möte i Köpenhamn den 9—10 januari 1961 och skulle komma att upptagas vid det stundande nordiska utrikesministermötet. Då enligt utskottet klarhet rörande spörsmålen syntes vara att vänta inom kort, föreslog utskottet att rådet skulle avvakta nya meddelanden i spörsmålet till nästa session, vilket också blev rådets beslut. Under debatten i rådet i anledning av utskottsförslaget uttryckte ett par talare — bl. a. herr Lundström — sitt beklagande över att utredningsarbetet på detta område fortskridit så långsamt, att det nu kunde befaras att regeringarna på grund av den snabba utvecklingen måste fatta beslut var för sig i fråga om upprättande av nya beskickningar utan att kunna taga hänsyn till eventuella nordiska samarbetsmöjligheter.

5. Atomvapenfri zon

Ett av de vid sessionen framlagda medlemsförslagen tog upp en utrikespolitisk fråga. I förslaget hemställdes nämligen, att rådet skulle rekommendera regeringarna att inleda underhandlingar om ett ömsesidigt avtal för upprättande av en regional atomvapenfri zon i Norden. Saken togs upp redan i generaldebatten under rådssessionens andra dag, då bl. a. utrikesminister Undén berörde frågan ur principiell synpunkt. Han framhöll därvid, att det visserligen ej föreläge formella hinder för rådet att behandla dylika frågor men att det å andra sidan varit en allmänt utbredd uppfattning, som kommit till uttryck i olika sammanhang, att Nordiska rådet icke vore avsett vara ett forum för utrikespolitiska och militärpolitiska kontroverser, vilket lätt skulle kunna bli händelsen, om frågor av denna art togs upp. Ekonomiska utskottets behandling av saken resulterade i förslag till rådet att — utan realbehandling av medlemsförslaget — besluta att icke företaga sig något i saken. Utskottet motiverade sitt ståndpunktstagande med att det visserligen i och för sig icke låge utom rådets kompetens att behandla medlemsförslaget men att rådet likväl borde fortsätta hittillsvarande praxis att icke behandla utrikespolitiska problem, som ha förbindelse med säkerhets- och militärpolitiska spørsmål. Mot utskottets förslag reserverade sig en av förslagsställarna och tillstyrkte bifall till medlemsförslagens rekommendationstext. Efter att ha förkastat såväl ett yrkande om uppskov med saken till senare session som rekommendationsförslaget beslöt rådet i enlighet med utskottets förslag.

6. Övriga saker

Ekonomiska utskottet hade till behandling ett flertal andra spørsmål, som icke föranledde något slutligt ställningstagande från rådets sida. Det från åttonde sessionen i Reykjavík uppskjutna medlemsförslaget om fiskegränserna i Norden beslöt rådet på föranledande av utskottet — med hänsyn till att för närvarande bilaterala förhandlingar påginge om fiskegränserna — att ånyo uppskjuta. Utskottet ansåg resultatet av nämnda förhandlingar böra avvaktas, innan medlemsförslaget företogs till realbehandling.

Arbetet med rekommendationen nr 12/1957 angående ekonomiskt samarbete i Finlands, Norges och Sveriges nordligaste områden hade förts vidare, i det mellan Finland och Norge en överenskommelse träffats om ekonomiskt samarbete i Kirkenes—Enare-områdena. Avtalet hade under hösten 1960 godkänts av de båda ländernas parlament. Utskottet fann för sin del det samarbete, som här kommit till stånd, vara av stort värde och förtjänt av rådets stöd.

Vid sin behandling av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1958 angående utvidgat samarbete vid utnyttjandet av vattenkraftstillgångarna och om rekommendation nr 23/1959 angående samarbete i fråga om produktion och utbyte av elkraft kunde utskottet med tillfredsställelse konstatera, att arbetet på ett rationellt utnyttjande av Nordkalottens vattenkraftstillgångar nu framskridit så långt, att ett slutligt utlåtande om de olika utbyggnadsalternativen vore att förvänta om ungefär ett år. De goda erfa-

renheter, som hittills upptagna samkörningsförbindelser givit, borde enligt utskottet stimulera till fortsatt gagneligt samarbete.

Rekommendation nr 26/1957 angående rättslig likställighet för nordiska medborgare i fråga om kustfart hade redan tidigare genomförts i alla länder utom i Finland. I detta land önskade man vinna klarhet om utvecklingen av landets småbåtstonnage, innan slutgiltig ställning toges till kustfartsfrågan. Ekonomiska utskottet ansåg därför, att rådet med anledning härav borde avvakta ytterligare meddelanden från Finlands regering i spörsmålet.

F. Rekommendationer avskrivna utan utskottsbehandling

Inledningsvis har nämnts, att rådet utan utskottsbehandling beslöt att betrakta vissa rekommendationer såsom för rådets del slutbehandlade. De rekommendationer eller delar av rekommendationer, som därvid avsågos, voro följande:

rekommendation nr 7/1953 angående nordiska medborgares rättsställning i annat nordiskt land, såvitt avser rätt att ge offentlig föreställning;

rekommendation nr 7/1954 angående icke-ratificerade ILO-konventioner, vilket spörsmål framgent bevakas av Nordiska socialpolitiska kommittén;

rekommendation nr 13/1957 angående förenkling av reglerna rörande tjänsteresor till annat nordiskt land;

rekommendation nr 2/1958 angående likställighet i fråga om icke-yrkesmässigt fiske i havet;

rekommendation nr 25/1958 angående gemensam utlämningslagstiftning m. m., såvitt avser utlämningslagstiftning;

rekommendation nr 20/1959 angående medicinskt gränssamarbete; samt

rekommendation nr 3/1960 angående ytterligare pass- och reselättnader, såvitt avser det norska systemet med obligatoriskt framvisande av pass vid inköp av resevaluta samt anslutning till överenskommelsen om visumfrihet för flyktingar.

De i de fem sist angivna rekommendationerna uttryckta önskemålen torde i huvudsak ha realiserats.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som på sedvanligt sätt fördes på grundval av presidiets rapport, deltog vid årets session 29 olika talare med sammanlagt 36 inlägg. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Erlander och utrikesminister Undén samt statsråden Lange och Lindström. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg på svensk sida av herrar Eliasson i Sundborn, Ohlin och Osvald.

Huvudämnen under generaldebatten, som i viss utsträckning uppdelades i olika avsnitt, blevo presidierapportens slutsatser angående statsministrarnas och presidiemedlemmarnas överläggningar på Harpsund i oktober 1960 rörande rådets arbete och arbetsformer, det nordiska ekonomiska samarbetet

samt hjälpen till de underutvecklade länderna. Beträffande den första frågan rådde i stort sett enighet bland talarna — bl. a. uttalade sig statsministrarna på denna punkt — om att rådet under sin hittillsvarande verksamhet utträttat ett nyttigt arbete på en mängd områden samt att man efter genomförandet av åtskilliga åtgärder för effektivisering av rådets arbete kunde förvänta sig ett ökat utbyte av rådets verksamhet.

Diskussionen om det ekonomiska och handelspolitiska samarbetet inleddes av Danmarks utrikesminister J. O. Krag, som lämnade en orientering om utvecklingen inom EFTA, sedan denna organisation började sin verksamhet. Han uppehöll sig därvid bl. a. vid frågan om Finlands anslutning till EFTA och vid organisationens beslut att tidigarelägga nästa tioprocentsa tullsänkning sex månader till den 1 juli 1961. Även kontakterna mellan företrädare för länder tillhörande de båda stora handelspolitiska grupperna i syfte att söka nå fram till en lösning av den nuvarande handelspolitiska splittringen i Europa berördes. Under debatten, i vilken från svensk sida handelsminister Lange och herr Ohlin deltog, framfördes viss kritik bl. a. i anledning av att samarbetet mellan de nordiska länderna icke ansågs ha fungerat tillräckligt effektivt. Hjälpen till utvecklingsländerna blev föremål för en mångsidig belysning av talare från olika länder. För de svenska insatserna lämnades en utförlig redogörelse av statsrådet Lindström. Även statsminister Erlander berörda denna fråga i sitt inlägg, liksom herrar Eliasson i Sundborn och Osvald. Samstämmighet syntes råda om att de nordiska länderna borde kunna öka sina insatser på detta område.

I övrigt diskuterades under generaldebatten bl. a. frågan om utbyggnad av samarbetet beträffande högre utbildning och forskning och om koordinering av tillgängliga resurser på detta område, frågan om gränserna för rådets verksamhet med avseende å spörsmål som sammanhånga med säkerhets- och militärpolitik, samt det principiella spörsmålet i vilken utsträckning en rådsmedlem i sitt hemlands parlament är bunden av den ståndpunkt som han i en viss fråga intagit i rådet.

IV. Val m. m.

Vid sessionen utsåg rådet tre kommittéer med uppgift att förbereda rådets behandling av saker tillhörande respektive juridiska, socialpolitiska och ekonomiska utskottens ämnesområden. Som svenska representanter invaldes i den juridiska niomannakommittén herrar Ahlkvist och Rylander (omval), i den socialpolitiska herr Birger Andersson (omval) och herr Sundin (nyval) samt i den ekonomiska herrar Ewerlöf och Strand med herrar Ohlin och Eliasson i Sundborn som suppleanter (omval).

Till svenska medlemmar i redaktionskommittén för Nordisk Kontakt omvaldes herr Helén och redaktör Yngve Möller. Till revisorer för tidskriften utsåg rådet herrar Birger Andersson och Leif Cassel, den senare nyvald.

Rådet beslöt förlägga nästa ordinarie session till Helsingfors med början den 17 februari 1962.

**Förteckning över de vid Nordiska rådets nionde session i Köpenhamn
antagna rekommendationerna**

- Rek. nr 1.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene
1. at de i felleskap innstifter en pris på 50 000,— d. kr., som under navnet »Nordisk Råds litteraturpris» om mulig én gang pr. år utdeles for et verdifullt skjønnlitterært verk, skrevet på et av de nordiske lands språk, og
 2. at de overdrar til Nordisk kulturkomisjon å la utarbeide statuttene for en sådan pris, som om mulig bør utdeles første gang i 1962, da det er 10 år siden Nordisk Råds opprettelse.
- Rek. nr 2.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene snarest mulig å gjennomføre Nordisk kulturkommisjons forslag om adgang til felles filmproduksjon med statsstøtte (Nordisk udredningsserie, 1961: 3), på grunnlag av retningslinjer utarbeidet av et foreslått utvalg bestående av representanter for vedkommende statlige myndigheter i de enkelte land.
- Rek. nr 3.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att snarast tillsätta en nordisk ministerkommitté för samordning av hjälpen åt utvecklingsländerna och att åvägabringa en sådan ordning, att representanter för de nordiska länderna ömsesidigt får möjlighet att taga del av och följa det utredningsarbete, som pågår i respektive länder.
- Rek. nr 4.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne, at de snarest muligt søger at gennemføre ensartede regler med hensyn til de rejsendes adgang til told- og afgiftsfrit at indføre vin, spiritus og tobaksvarer som rejsegods, dog således at der kan gøres undtagelser for rejsende, som ankommer med korte skibsruter, indtil de særlige problemer i forbindelse med disse ruter er løst.
- Rek. nr 5.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att samverka i fiskerispörsmål enligt de riktlinjer, som uppdragits i en av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet utarbetad promemoria, dagtecknad den 2 december 1960, rörande de nordiska ländernas fiskeriproblem (Sak B 2/1961).
- Rek. nr 6.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att upprätta ett permanent nordiskt kontaktorgan för jordbruksspörsmål enligt följande:
- a) De nordiska ländernas regeringar tillsätter ett särskilt kontaktutskott rörande jordbruksspörsmål. Utskottet består av representanter för regeringsmyndigheterna samt ett motsva-

rande antal representanter utsedda av jordbruksorganisationerna.

b) Utskottet har till uppgift att efter behov till behandling upptaga konkreta frågor rörande utvecklingen av produktion och avsättning av jordbruksprodukter i de nordiska länderna, däribland samhandeln med sådana produkter och exporten till icke-nordiska länder.

c) Utskottet sammanträder, när antingen de officiella eller de enskilda representanterna för ett av länderna framställer önskan härom.

Rek. nr 7. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ge sitt stöd åt de åtgärder rörande industriellt samarbete, som föreslås i en av Nordiska ekonomiska samarbetsutskottet utarbetad promemoria i ämnet, dagteknad den 1 december 1960 (Sak A 18/1961).

Rek. nr 8. Nordiska rådet rekommenderar regeringarna

1. att företa en jämförande översyn och värdering av de i de nordiska länderna för skilda kategorier av sjöfolk uppställda utbildningskraven i syfte att överväga möjligheterna att genom fastställande av erforderlig tilläggsutbildning skapa tillträde till tjänster på fartyg, hemmahörande i annat nordiskt land än den berörde sjömannens hemland, och därmed bana vägen för en fri nordisk arbetsmarknad på sjöfartens område,

2. att under förhandlingar om möjligheterna att få till stånd den under punkt 1 nämnda ordningen hålla uppmärksamheten riktad på önskvärdheten att genomföra största möjliga likvärdighet på sjömansutbildningens område i Norden,

3. att fortsätta strävandena att avlägsna de hinder, som i övrigt föreligger för genomförande av en gemensam arbetsmarknad för sjömän, tillhörande manskapet, samt

4. att vid förestående revisioner och ändringar av bestämmelserna om utbildning av sjöfolk hålla erforderliga kontakter för att därmed eftersträva koordinering av dessa bestämmelser i det slutliga syftet att nå fram till nordisk likvärdighet på sjömansutbildningens område.

Rek. nr 9. Nordisk Råd henstiller til regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige å gjennomføre det foreliggende forslag fra ekspertutvalget vedrørende et nordisk folkeakademi (Nordisk udredningsserie, 1961:2) med de eventuelle endringer som, etter en detaljert gjennomgåelse av innstillingen, måtte anses for nødvendige.

Rek. nr 10. Nordisk Råd henstiller til regjeringene

1. under medvirkning av Nordisk kulturkomisjon og i samråd med rådets kulturutvalg å utarbeide med sikte på rådets 10. sesjon et skisseprogram for de nærmeste tre års utbygging av samarbeidet mellom de nordiske lands høyere undervisnings- og forskningsinstitusjoner med forslag til prioritering av de ulike tiltak, samt

2. innen rådets 10. sesjon å overveie formene for en utbygging av et permanent organ, som med ansvar overfor de nordiske undervisningsministermøter skal ha til oppgave å planlegge en

systematisk arbejdsdeling innenfor alle områder av forskning og vitenskapelig utdanning i Norden.

Rek. nr 11. Nordisk Råd henstiller:

1. til samtlige regeringer at indføre en ordning, hvorefter der gives arbejdssøgende fra andet nordisk land oplysning om skatteforholdene i de respektive lande,

2. til regeringerne i Finland og Sverige at overveje indførelse af et skabelonmæssigt omkostningsfradrag ved indkomstbeskatning af personer, der under midlertidigt ophold i de respektive lande har erhvervet arbejdsindkomst der,

3. til regeringerne i Norge og Sverige at søge at gennemføre ændring i gældende særbestemmelser vedrørende »klassefradrag» henholdsvis »ortsavdrag» for personer, der har erhvervet indkomst af personligt arbejde under midlertidigt ophold i de respektive lande, samt

4. til regeringerne i Finland og Sverige at undersøge mulighederne for at give personer, der midlertidigt har ophold i de respektive lande, samme ret til fradrag for forsikringspræmier m. m. ved beskatning af indkomst af personligt arbejde som den, der tilkommer personer, der er bosatte der.

Rek. nr 12. Nordisk Råd henstiller til regeringerne under særlig hensyntagen til de ændrede økonomiske og handelspolitiske forhold som følge af de europæiske markedsdannelser at undersøge mulighederne for dels at gennemføre en mere ensartet nordisk lovgivning vedrørende aktieselskaber, dels at tilvejebringe retlig ligestilling af nordiske statsborgere med hensyn til adgangen til at virke som stiftere, bestyrelsesmedlemmer, direktører etc. i aktieselskaber.

Rek. nr 13. Nordisk Råd henstiller til regjeringene å gennemføre det foreliggende forslag om høyere nordisk husholdningsutdanning (Nordisk udredningsserie, 1961: 1) med de endringer som re-
missbehandlingen av innstillingen kan foranledige.

Rek. nr 14. Nordisk Råd henstiller til regeringerne at videreudvikle det bestående samarbejde mellem fagmyndighederne på konkur-
rencereguleringens område i de respektive lande.